

Jesenice, 14. avgusta 1970

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varj — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Nova aglomeracija s tiče perspektive

Prvo poskusno obratovanje nove aglomeracije uspelo

Za zeleno mizo smo se srečali s tremi oblikovalci nove aglomeracije in sicer z vodjem gradnje inž. Francetom HRASTARJEM, inž. Vitom GRICARJEM in metalurškim tehnikom Bogdanom POHARJEM. Beseda je stekla o poskusnem obratovanju nove aglomeracije v ponedeljek, 10. avgusta, ko so proizvedli prve tone aglomerata po dolgotrajnih pripravah in predhodnem hladnem testiranju oziroma preizkušanju. Sicer pa poskušajmo zabeležiti naš razgovor.

Na novi aglomeraciji so postopno po posameznih tehnoloških fazah že nekaj časa hladno preizkušali oziroma testirali posamezne naprave. Konec julija pa so priključili še vse energetske medije (plin, zrak, mazut). Delali so načrtno po posebnih programih in jih tudi dosledno uresničevali. Seveda so bili na podlagi takega doslednega dela pripravljene na toplotno obremenitev naprav. K tej pripravljenosti se je pridružila še želja tehnologov oziroma proizvodne grupe, da se naprave toplotno obremenijo in poizkusi z direktno proizvodnjo sintra oziroma aglomerata za vložek v plavž. Vse priprave, ki so bile skrbne pa je zaradi pomanjkanja delavcev izvajala nepovezano, pretrgano testna grupa, ki jo sestavljajo izključno naši sodelavci. To so nadzorni organi, mehaniki, elektrozdrževalna služba, RTA in proizvodna grupa, ki jo sestavljajo iz plavža dodeljani sodelavci, ki bodo kasneje na aglomeraciji tudi delali.

Zaradi pomanjkanja usposobljenih delavcev so poizkus omejili samo na proizvodnjo

sintra oziroma aglomerata, brez transporta in priprave surovin do mešalne postaje. Samo v ilustracijo navaja-

mo, da je v mešalni postaji prostora za 1000 ton surovin oziroma za enodnevno proizvodnjo aglomeracije. Vse priprave, vključno z drobljenjem materiala so bile za poskusno obratovanje izvršene že v prejšnjem tednu. Že v samem začetku pa so se srečali z eno nepredvidenih težav — umazano vodo, kot

(Nadaljevanje na 3. str.)

Generalni direktor ZPSŽ Gregor Klančnik Slovenske železarne ob vstopu v II. polletje

Naše združeno podjetje je po sklenitvi prvega polletja letos, prvič predložilo službi družbenega knjigovodstva zbirni periodični obračun šestmesečnega poslovanja. Potem ko je delavski svet podjetja z zapoznelostjo 15. marca na Ravnah sprejel gospodarski načrt za leto 1970, je bil odrejen obseg proizvodnje in poslovanja. Rezultati prvega polletja nam kažejo, kako to obveznost izpolnjujemo.

Zbirni periodični obračun za obdobje januar — junij kaže, da je naše podjetje doseglo:

		letne obveznosti
— surovega železa	87.873 ton	ali 48,8 %
— surovega jekla	311.451 ton	ali 46,7 %
— skupne proizvodnje	1.008.257 ton	ali 47 %
— blagovne proizvodnje	258.691 ton	ali 48,8 %
— realizacije	726.871 milij. din	ali 51,4 %
— izvoza	5.221.726 \$	ali 64 %
— dohodka	206.935 milij. din	ali 53 %
— osebnih dohodkov	130.784 milij. din	ali 50 %
— ostanek dohodka	21.612 milij. din	ali 70 %

S takim dosežkom ne moremo biti zadovoljni. Res je, da je za poslovno dejavnost najvažnejši dohodek in podjetniška donosnost, vedeti pa moramo, da sta ta dva kazalca predvsem odvisna od količin izdelanega in prodanega blaga. Razveseljivo je, da smo pri dohodku za 6 % nad polletnim načrtom. Navajeni na skromnost, smo zadovoljni tudi s presežkom dohodka, četudi ta pomeni le 3 odstotno akumulativnost, ne moremo pa mimo spoznanja, da so ti dosežki v glavnem učinek povišanih cen. Plat zvona mora biti za nas zaostajanje proizvodnje. V

(nadalj. na 6. str.)

Remont in rekonstrukcija valjarne žice pred- časno zaključena

Remont in rekonstrukcija valjarne žice na Beli, ki sta se pričela 27. julija, sta bila zaključena 11. avgusta. Ta dan je ob 11.00 uri ponovno stekla proizvodnja v tem, predvsem za predelovalne obrate, pomembnem obratu. Na obisku pri šefu delovne enote vzdrževanja inž. Miru NOČU, smo o poteku remonta in rekonstrukcije zvedeli nekaj več podrobnosti.

Remont, ki je bil programiran za čas 16 dni in se izvajal po naprej pripravljem podrobnem načrtu, je bil skrajšan za dva dni. Vzdrževalcem je bila tudi že vnaprej odobrena premija 4000 N din za vsakih osem ur skrajšanja remonta oziroma rekonstrukcije. Med izvajanjem pa so naleteli na dve objektivni težavi in sicer na nepravčasno dobavo potisnih cilindrov od zahodnonemške firme Wickers ter izpad električne energije zaradi sobotnih neviht, sicer bi bila dela skrajšana še za štiri dni.

O rekonstrukciji ogrevne peči v valjarni žice, nam je dejal inž. Noč, se govori že od lanskega leta, vendar je do tega prišlo šele letos in se je nanašala na tri osnovne elemente:

— vgradili so novo pogonsko hidravliko,

— vgradili nove podajne grede členkaste izvedbe in

— obzidal dno peči po sistemu »plibrico«.

Prve ure obratovanja kažejo, da je bila rekonstrukcija uspešno izvedena. Dokončno oceno o dobri usposobitvi peči za proizvodnjo oziroma vseh naprav pa bo pokazala dosežena proizvodnja v prihodnjih dneh, ki bo morala normalno biti 300 in več ton dnevno. Za prve tri dni obratovanja je odrejeno triizmensko delo obratovodij vzdrževanja z nalogo, da uvedejo preventivne ukrepe za vzdrževanje rekonstruirane ogrevne peči.

Zaradi izrednega pomanjkanja vzdrževalcev, nam je v nadaljevanju dejal šef delovne enote inž. Noč, so morali delo organizirati po sistemu 12 plus 12, kar pomeni nadurno delo. Vzdrževalci so se zavedali pomembnosti uspešne izvedbe tega remonta oz. rekonstrukcije, od katere v osnovi zavisi normalno obratovanje predelovalnih obratov. Zato jim je, je poudaril, toliko bolj nerazumljivo, da jim odbor za dohodek in sistem nagrajevanja ni odobril dodatnega denarja za pokritje nadur. S posameznimi izjemami, je naglasil šef, lahko ugotovljamo, da so vzdrževalci kos še tako velikim in strokovno zahtevnim nalogam, kljub stalno prisotnemu občutku, da je naše delo premalo cenjeno.

Predvsem pa je šef inž. Noč pohvalil glavnega vodjo remonta Janeza PETERNE-LJA, ki ima poleg vseh ostalih vzdrževalcev še posebne zasluge, da sta remont in rekonstrukcija uspela.

Pred štirinajstimi dnevi je zasedal delavski svet Železarne. Osrednja točka dnevnega reda je bilo poročilo in razprava o polletnem poslovanju našega podjetja. Iz podanega poročila je bilo razvidno, da smo prvih šest mesecev letošnjega leta zaključili pozitivno. Čisti dohodek 4.542.780 N din ni velika številka, vendar tudi težave, s katerimi smo se v tem obdobju borili niso bile majhne.

O tem, kako smo delali v preteklih mesecih smo že dosti govorili in tudi pisali. Sedaj je bolj važno, da pogledamo naprej. Dogovoriti se moramo kako bomo delali naprej, da bomo tudi drugo polletje zaključili s čistim dohodkom. Dejstvo je, da bodo sedaj vedno bolj prišle do izraza višje cene naših osnovnih surovin in goriva. Zato bo treba delati več, kvalitetnejše in cenejše kot do zdaj. Le tako bomo lahko nadomestili povečane stroške, ki bodo nastali zaradi postopno vedno večjega vpliva višjih cen surovin.

Narediti bo treba več. Realni izgledi za to so. V talilnicah sicer nekoliko manjši, ker bomo 1. septembra pričeli z remontom na plavžu št. 1. Zato bo na nazpolago manj raztaljenega grodlja za martinarno. Vendar bomo v času remonta skušali doseči na plavžu št. 2 z

KAKO NAPREJ?

ugodnejšo sestavo vsipa čim večjo proizvodnjo ob čim nižji porabi koksa. Poleg tega računamo v bližnji prihodnosti na postopni pričetek obratovanja nove aglomeracije kar bo tudi s svoje strani pripomoglo k boljšemu obratovanju obeh plavžev. Končno lahko predvidevamo, da bomo znižali število vseh mogočih zastojev v elektro jeklarni in s tem spravili proizvodnjo elektro jekla v realne okvire.

Precejšnje možnosti za povečanje proizvodnje so v delovni enoti valjarne Bela. Tam bomo morali čim bolj forsirati proizvodnjo valjarne trakov — štekel. Velike potrebe imamo tako za direktno prodajo z linije rezanja, kakor tudi za prodajo prek adjustaže valjarne 1300 in za nadaljnjo predelavo v oddelku HOP ter hladni valjarni. Z valjarno žice smo imeli v prvem polletju iz znanih vzrokov velike težave. Sedaj že nekaj dni obratuje po izvedenem generalnem remontu ogrevne peči in ostalih naprav. Zato lahko v bodoče računamo na povečanje proizvodnje. S tem pa na boljšo preskrbo žičarne z vložkom ter na večje količine valjane žice za direktno prodajo.

V delovni enoti valjarne Javornik želimo v valjarni 2400 še boljši potek proizvodnje kot v preteklih mesecih. Skrbeti bomo morali za zadostno količino vložka. K temu bodo pripomogli tudi slabi, ki jih bomo še dobili iz Romunije. Tudi jeklovlek ima lepe možnosti za povečanje proizvodnje. V juniju je pričel obratovati

nov stroj za vlečenje palic tipa Schumag. Zagotoviti mu bomo morali zadostne količine vložka. Valjarni Javornik I in 1300 bosta še v naprej obratovali tako, kot bodo narekovale potrebe za preskrbo vložka jeklovleku in izpolnitev prodajnih obvez.

Delovna enota predelovalni obrati ima z ozirom na izreden remont v valjarni žice in predvideno večjo proizvodnjo valjane žice tudi lepe možnosti za proizvodnjo v drugi polovici leta. Računamo na boljšo preskrbo žičarne z valjano žico tako po količini kakor tudi po asortimentu. S tem bo izboljšana situacija tudi v žebljarni in elektroodnem obratu, ki sta oba navezana na vložek iz žičarne. Hladna valjarna ima izgled, da tudi drugo polletje zaključi vsaj tako kot prvo ali pa še boljše. V zvezi s kvaliteto domačih vroče valjanih trakov iz valjarne trakov vlagamo napore za ureditev tega problema. Pričakujemo, da se bo situacija postopno normalizirala. Poleg tega bomo dobili še določeno količino trakov iz CSSR.

Za presojo kvalitete našega dela je eno najbolj važnih pokazateljev dobitje — izplen. To kaže v zadnjem času tedensko izboljšanje. Treba bo ta trend obdržati tudi v bodoče. Izkušnje na tem področju kažejo, da je mogoče veliko doseči samo s tem, če se zaposleni na posameznih delovnih mestih držijo tehnoloških regulativov, ki so znani in predpisani. Treba jih je pri delu samo upoštevati. To pa je, kot kaže dosedanja praksa, večkrat precej težko.

In končno še proizvodni stroški. Ti so v določeni meri avtomatično povezani s tem, kar je napisano zgoraj. Če bo večja proizvodnja bodo nižji in če bo večja dobiti tudi. Vendar to še ni vse. Tu imata še velik vpliv poraba različnega potrošnega materiala in energije. Pri potrošnem materialu so največje možnosti prihranka v jeklarnah, seveda pa tudi v drugih obratih. V jeklarnah lahko s pametnim delom veliko prihranimo pri ognjevdržni opeki, sintermagnezitu, kokilah, elektrodah in še bi lahko naštevali. V valjarnah in predelovalnih obratih so prihranki mogoči pri valjih in nekaterih drugih specifičnih materialih.

V zadnji številki Železarja smo lahko brali sestavek o porabi raznih vrst energije v posameznih obratih. Iz podanih številk smo videli, da smo bili v prvem polletju skoraj povsod na tem področju uspešnejši kot v preteklem letu. Istočasno pa tudi slabši kot smo letos predvidevali. Zato so na področju porabe goriva in ostale energije v drugem polletju še precejšnje možnosti za zniževanje stroškov. Delno bo lahko na to vplivalo že samo povečanje proizvodov, delno pa boljše delo zaposlenih ter tesnejše sodelovanje z odgovorno strokovno službo.

Zaključek je lahko samo eden. Možnosti za uspešnejše delo v drugem polletju so. Na nas samih pa je, da bomo te možnosti tudi čim bolj izkoristili in si s tem zagotovili dober poslovni rezultat za leto 1970.

inž. Karba A.

V juliju 41 poškodb na delovnih mestih s 726 izgubljenimi dnevi

V juliju je bilo v Železarni zabeleženo 41 poškodb sodelavcev na delovnih mestih s 726 izgubljenimi dnevi in dve na poti na delo oziroma z dela s 46 izgubljenimi dnevi. Petindvajset izgubljenih dni pa je zabeleženo še zaradi poškodb na poti na delo oziroma z dela sodelavca iz vzdrževanja še v prejšnjem mesecu.

Največ poškodb na delovnem mestu so imeli v valjarni Javornik in v talilnicah in sicer v obeh primerih po devet. V valjarnah Javornik so zaradi tega izgubili 196, v talilnicah pa 142 dni. Po sedem poškodb na delovnem mestu so imeli v predelovalnih obratih in transportu, v prvem primeru so imeli 126, v drugem pa 115 izgubljenih dni. Vzdrževalci so imeli pet poškodb na delovnem mestu z 90 izgubljenimi dnevi, valjarna Bela tri, z 52 izgubljenimi dnevi in upravne službe eno poškodbo na delu s petimi izgubljenimi dnevi. Energetski oddelki v juliju ni imel poškodb na delovnih mestih. Razen na upravnih službah, kjer so zabeležili dve poškodbi na poti na delo oziroma z dela s 46 izgubljenimi dnevi, v nobenem obratu oziroma delovni enoti niso imeli poškodb delavcev na poti na delo oziroma z dela.

Velika pridobitev v jeklovleku

V obratu jeklovlek že nekaj mesecev uspešno obratuje nov Schumag stroj oziroma boljše rečeno nova linija za vlečenje kolobarjev v jeklene palice. Ker je to za jeklovlek velika pridobitev, smo se o tem pozanimali pri obratovodju Bertiju BRUNU, ki nam je pojasnil vse v zvezi s to napravo.

Stroj je bil dobavljen koncem meseca marca letos, v aprilu in maju so stroj nameščali, koncem maja pa je stroj oziroma nova linija že začela poskusno obratovati. V mesecu juniju so začeli z redno proizvodnjo, najprej z eno izmeno, sedaj pa že obratujejo na dve izmeni.

Prednost tega stroja je, da koristijo valjanec oziroma vložek iz nove valjarne žice v kolobarjih. Sestavljen je pravzaprav iz petih strojev in ga opravlja samo en delavec. Po starem bi to delo opravljali na petih strojih in seveda tudi z večjim številom zaposlenih. Stroj je avtomatiziran in razumljivo je tudi produktivnost na moza precej večja kakor v primeru petih strojev s petimi delavci.

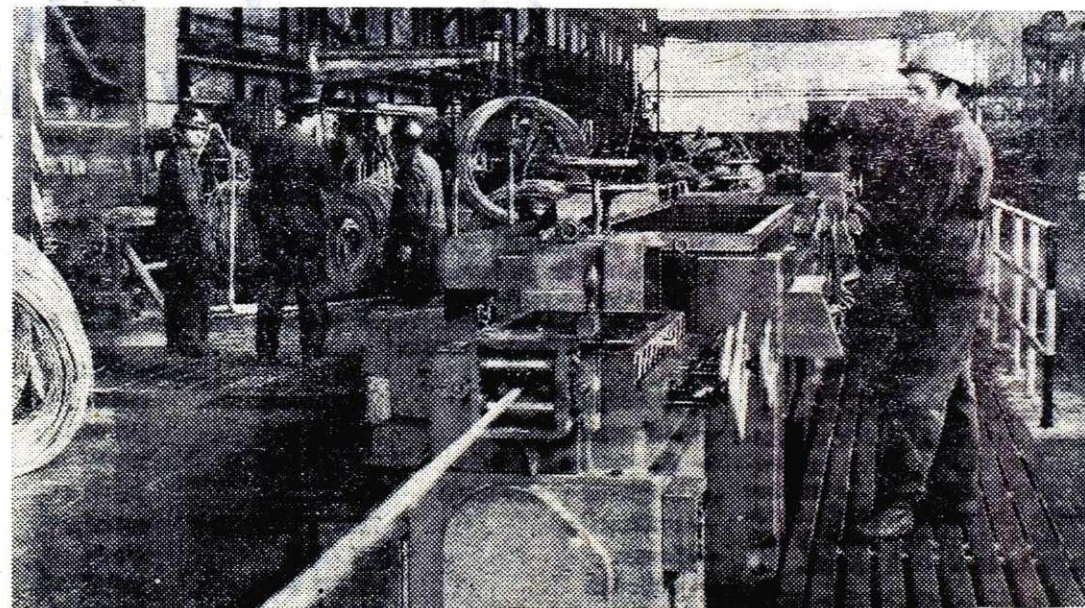
Stroj oz. linija funkcionira tako, da se iz kolobarja vleče jeklo od 6 do 20 mm dimenzije okroglega profila, reže v palice dolge od 2 do 6 metrov, ravna in polira kar predstavlja končni proizvod tega stroja. Stroj pa seveda omogoča tudi vlečenje ostalih profilov kot so: šestoglati, kvadratni in ploščati, za kar je vgrajen v liniji univerzalni ravnilni stroj. Linija še ne obratuje s polno zmogljivostjo, ker še ni rezervnih delov in orodja za normalno obratovanje. Vprašanje pa je tudi valjanca oziroma vložka, ker nova valjarna žice še ne valja žice v kolobarjih do 20 mm, s čimer bi lahko pokrivali dimenzijsko območje in boljše izkoriščali zmogljivosti tega stroja.

Schumag stroj — linija za vlečenje jekla, je izredno

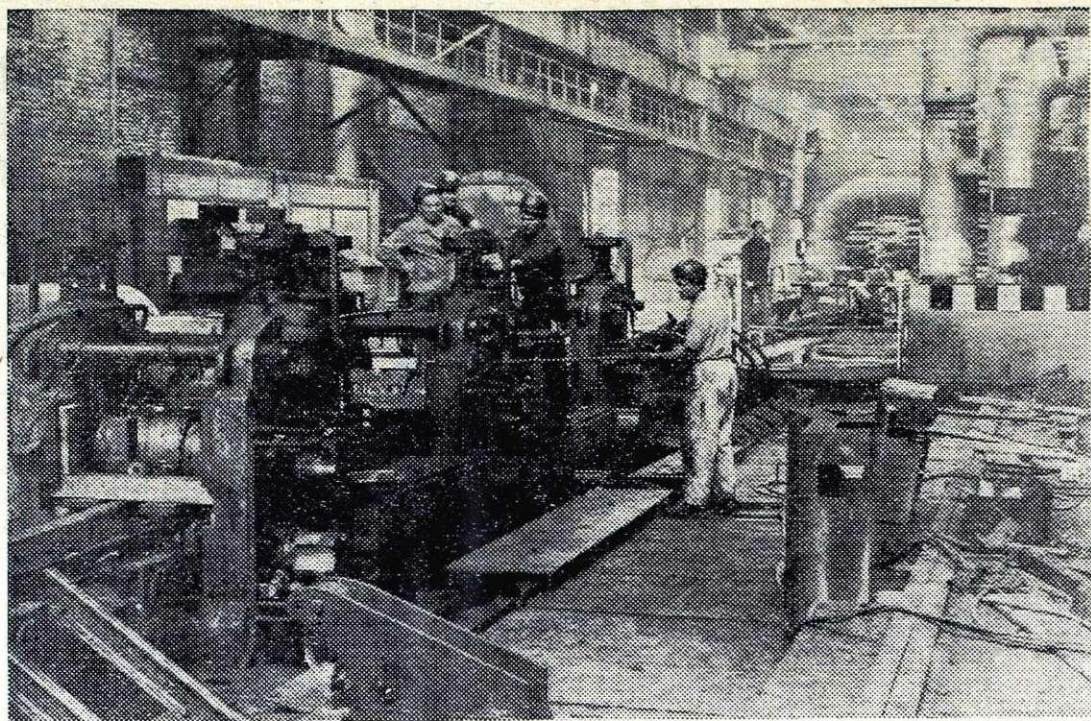
velika pridobitev tako za obrat, kakor za celotno Železarno. Le-ta namreč omogoča preorientacijo programa proizvodnje glede na potrebe tržišča, kjer se ravno kažejo premiki asortimenta na tanjše dimenzije. Tudi

nakup stroja je bil v pravem času, ker je rešil nekatera ozka grla v proizvodnji tanjših dimenzij, hkrati pa je to tudi uresničevanje prehoda na čimvišjo finalizacijo domačega jekla. Zaenkrat je odprto edino vprašanje cen

za tanjše dimenzije, ker miso še ustrezno oziroma ekvivalentno regulirane na stopnjo predelave. V vsakem primeru pa smo ugotovili, da so v jeklovleku na stroj zelo pomembni in da je bil nakup povsem opravičen.

Nov stroj za vlečenje kolobarjev v jeklene palice v jeklovleku

Naši vzdrževalci pri remontu valjarne žice na Beli

Prvo poskusno obratovanje...

(Nadalj. s 1. str.)
posledico sobotnega neurja in zato delo ni potekalo po predvidenem programu in se je zavleklo v pozno popoldne. Vse naprave so pri poskusnem obratovanju zadovoljivo funkcionirale, delavci pa so na določenih delovnih mestih vestno opravili svojo dolžnost. S poskusnim obratovanjem so bili izredno zadovoljni, kajti vse naprave normalno obratujejo po pogodbenih parametrih. Narobe pa bi bilo izključevati mogoče težave, ki bodo nastopile pri rednem obratovanju. Z eno težavo so se že srečali in sicer s prevlažno rudo, kar povzroča nevšečnosti pri sejanju in presipava-

nju rude. Sicer je v osnovnem projektu predvidena tudi sušilnica rude, vendar dokler se ne bodo porušile stare naprave za pripravo koka, kjer je sušilnica predvidena, ni mogoče pričeti z gradnjo. Sedaj tečejo o tem razgovori in priprave.

Naprave, ki so bile hladno že preizkušene in utečene, so pri vročem testiranju, zaradi toplotne obremenitve pokazale sicer določene nevšečnosti, ki jih bo potrebno postopno odstranjevati.

Proizvodnja sintra teče od rudnega dvora, transportov, drobljenja, sejanja, vlačanja in same proizvodnje sintra do plavžnih bunkerjev po dokončno zgrajenih napravah.

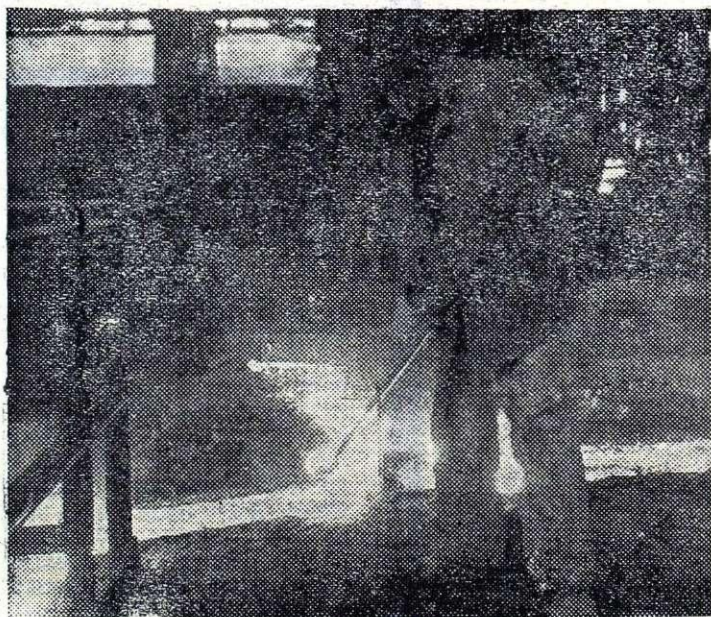
Proizvedeni sinter pa bo začasno transportiran na plavž prek dosedanje hale prazilne peči in od tam po stari trasi do plavža. To pa zaradi tega, ker je bila po sklepu delavskega sveta ustavljena gradnja novega plavža in s tem tudi nujna korekcija projekta. V tej zvezi je zaostala tudi izgradnja trase za koks, ki je v izgradnji in bo dograjena v jeseni. Za dograditev trase kosovne rude in apnenca pa bo potrebno preje podreti stare prazilne peči. Dograditev teh naprav je predvidena v prihodnjem letu.

Za proizvodnjo sintra oziroma aglomerata pa so vse naprave pripravljene za proizvodnjo oziroma toplo obratovanje. Seveda pa bo to mogoče ko bo pripravljena in priučena delovna ekipa, ki bo opravljala z zelo mehaniziranimi napravami, kajti vse ročno delo na novi aglomeraciji odpade. Šele takrat, ko bo delovna ekipa priučena, se bo šele lahko prešlo k optimalizaciji proizvodnje sintra.

Vse naprave na aglomeraciji so zgrajene s filtri za vodno čiščenje prahu na vseh presipnih mestih. Aglomerirni stroj, ki je srce aglomeracije pa ima za čiščenje dimnih plinov vgrajen elektrostatični filter svetovno znane firme LURGI. Pri poskusnem obratovanju so ugotovili, da vse čistilne naprave delajo brezhibno, seveda, če so vse naprave skrbno posluževane in, če je zagotovljena zadostna količina vode.

Nova aglomeracija pomeni za železarno oziroma za oba plavža kakovostnejši vložek, zmanjšano porabo koka in s tem stroškov ter povečano proizvodnjo grodlja.

Vsem sodelavcem pri izgradnji nove aglomeracije in bodočim upravljavcem teh naprav želimo, da bi v jeseni uspešno vključili ta nov objekt v proizvodnjo.

Pretok grodlja

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Dežurna služba

	telefon v pisarni	doma
SOBOTA, 15. avgusta inž. Leo MESARIČ, hlad. valj.	524	590
NEDELJA, 16. avgusta: inž. Karel RAVNIK, el. jekl.	433	790/27
PONEDELJEK, 17. avgusta: Franc GLOBOČNIK, plavž	340	740
TOREK, 18. avgusta: inž. Miroslav NOČ, vzdrž.	873	754
SREDA, 19. avgusta: inž. Janez KOMELJ, žičarna	525	831/44
ČETRTEK, 20. avgusta: inž. Feliks BESTER, RTA	262	(državni) 790/59
PETEK, 21. avgusta: Anton GROSELJ, valj. žice	852	790/17

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 7. uri do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Personalne vesti za mesec julij 1970

Sprejetih je bilo 122 delavcev.

Delovno razmerje je prenehalo 125 delavcev.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI:

Ivan ČUCNIK, 1911, strojne del. — 33 let v ZJ; Franc GASER, 1915, martinarna — 35 let v ZJ; Ivan PLEVNİK, 1907, prof. valj. — 14 let v ZJ; Helidor PRISTAVEC, 1914, hladna valj. — 25 let v ZJ; Viktor BRUN, 1913, kadroviski sektor — 41 let v ZJ; Alma VARL, 1915, prodajni odd. — 25 let v ZJ; dr. Vinko ZALOKAR, 1910, splošni sektor — 21 let v ZJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI:

Andrej BERTONCELJ, 1920, valj. 1300. — 26 let v ZJ; Franc HUDOVERNIK, 1912, PIV energ. — 36 let v ZJ; Jakob LANGUS, 1915, transport — 27 let v ZJ; Vinko ROJC, 1923, hladna valjarna — 14 let v ZJ; Franc ŠTUPNIKAR, 1914, hladna valj. — 35 let v ZJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRLI SO:

Franc ZGONC, 1929, martinarna — 21 let v ZJ.

Svojcem naše iskreno sožalje.

IZKLJUČENI:

Muhamet Ahmetpahič, 1951, valj. 2400; Fikret Ališič, 1947, šamotarna; Derviš Bešič, 1929, valj. žice; Kasim Bešič, 1951, plavž; Stojče Bogatinov, 1946, plavž; Ljubo Bojič, 1950, valj. žice; Zuhdija Brdar, 1952, valj. Bela; Munib Čaušević, 1936, plavž; Alojz Černe, 1944, str. del.; Jože Dakskobler, 1953, prof. valj.; Darinka Dečman, 1942, prof. valj.; Savo Despot, 1949, valj. Bela; Snežana Dujan, 1950, šamotarna; Zečo Fatkič, 1942, prof. valj.; Ante Filičević, 1950 prof. valj.; Stanko Franko, 1929, livarna; Salih Garibović, 1949, valj. žice; Fehim Graca, 1951, livarna; Franjo Hajdinjak, 1932, martinarna; Muhamed Haličević, 1947, prof. valj.; Štefan Horvat, 1953, transport; Midhad Hrustanović, 1940, prof. valj.; Jože Ipavec, 1931, žičarna; Rudi Jasenc, 1948, šamotarna; Marjan Jesih, 1947, el. jeklarna; Franc Kajdiž, 1938, valj. 2400; Ivan Kastelic, 1928, prof. valj.; Mirsad Kljajič, 1948, martinarna; Antun Knežević, 1944, hl. valj.; Dragoslav Knežević, 1952, elektr. odd.; Janez Kokalj, 1936, str. vzdrž.; Jože Košir, 1947, str. vzdrž.; Stanislav Kovarčič, 1938, valj. Bela; Stanislav Kraševac, 1945, martinarna; Meho Kučuković, 1952, plavž; Janez Lap, 1949, strojne del.; Slavko Ljubič, 1945, hl. valj.; Abid Malkoč, 1948, elektro jekl.; Habib Malkoč, 1948, martinarna; Bogomir Malovašič, 1933, el. vzdrž.; Boško Marinković, 1927, martinarna; Rajko Mastikosa, 1948, plavž; Engelbert Mavrič, 1941, prof. valj.; Alojz Merlin, 1941, martinarna; Jože Mihelič, 1941, el. jekl.; Sakib Mujič, 1948, transport; Ivan Novosel, 1934, žičarna; Boris Oluški, 1953, transport; Ciril Podgoršek, 1952, valj. Bela; Anton Potočnik, 1946, el. vzdrž.; Milan Pristov, 1949, valj. Bela; Boris Pulec, 1941, pož. varn. sl.; Jusuf Puškar, 1946, valj. 2400; Firsad Ramolič, 1952, martinarna; Janez Rampre, 1948, plavž; Friderik Rampre, 1938, martinarn; Jože Repe, 1944, el. jekl.; Emil Roter, 1946, el. vzdrž.; Marjan Sedžek, 1953, prof. valj.; Slobodan Stefanović, 1947, šamotarna; Hasan Suhonjič, 1946, plavž; Vojin Šarič, 1947, martinarna; Teofik Sečerbegović, 1952, plavž; Ivo Šendula, 1949, valj. Bela; Nedeljko Skripič, 1934, valj. 2400; Jože Štefelin, 1942, transport; Idriz Talič, 1942, valj. 1300; Slavko Tempfer, 1940, OTK; Radovan Todorović, 1939, hl. valj.; Džemal Topalović, 1947, prof. valj.; Salih Torlaković, 1938, žičarna; Mahmut Trako, 1941, žičarna; Franc Valant, 1942, el. jekl.; Janez Valant, 1937, el. jekl.; Novica Vučković, 1950, šamotarna.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Razgovor z mladim žebjarjem

Do sedaj smo bili navajeni, da v rubriki za mlade breme pretežno le o širšem krogu mladih ljudi, njihovem delu, problemih itd. Tokrat pa bo nekoliko drugače. Zapisani pogovor z mladim žebjarjem je nastal manj ali več slučajno — pa ne zaradi tega, ker bi lahko izvedeli stvari, ki so neobičajne, pač pa zaradi tega, ker bi radi predvsem dali možnost tudi posameznemu mlademu človeku, da pove kaj o svojem življenju v Železarni: svojem delovnem mestu, željah, problemih itd., ter s tem prikazali vsaj delček delovnega časa mladega železarja.

Ko sem takole hodil po tovarni in iskal »žrtev« za pogovor, sem med vsemogočimi šumi, piski in ropotanjem slišal tudi razbijanje žebjarjskih strojev, ki so že od daleč opozarjali nase. Pa sem si dejal: fant, pojdi v žebjarjarno! Rečeno — storjeno in že sem bil ujet v ropot in razbijanje z vseh strani. Med dvema vrstama neumornih in glasnih strojev, sem se urno napotil do stroja za pletenje bodeče žice, kjer sem našel predsednika aktiva ZMS žebjarne Petra Lukana. Moral sem napeti svoje glasilke do največjih zmožnosti, da sem mu objasniti zakaj sem (takrat že drugič) prišel v žebjarjarno. Na delu je bila popoldanska izmena, pa se mi je zdelo, da je ob strojih manj delavcev kot sem pričakoval in mislil sem že, da bom moral iskati sogovornika drugod, ko je k nama pristopil Janez. Takoj sem izkoristil priložnost in ga prosil za razgovor. Janez me je povabil v garderobo, kjer je trušč strojev dosti manjši, ter me malo začuden vprašal o čem naj bi se pogovarjala. Ko sem mu vso stvar razložil, mu je postalo nekoliko nerodno in sem ga zato le s težavo prepričal, da je na razgovor pristal. Glede na to, da je imel Janez bolj malo časa na razpolago (jaz pa tudi, ker moram vsako stvar pravočasno oddati uredniku), sva z razgovorom nato malo bolj pohitela.

— Se hočeš bralcem predstaviti? je bilo moje prvo vprašanje.

— Sem Janez KALAN, po poklicu priučen žebjar. Doma sem z Jesenic in zaposlen v Železarni od svojega 17. leta, oziroma že skoraj 10 let, ko sem kot sedemnajstletnik prišel v obrat žebjarne.

— Ti si priučen žebjar in sedaj delaš na stroju. Kakšna pa je bila tvoja razvojna delovna pot v obratu?

— Sam začetek je bil tak kot pri mnogih drugih. Glede na to, da sem se priučeval, sem moral začeti in delati tam, kjer je pač nanoslo. Sicer pa sem v tem času, kar delam v žebjarjni, delal skoraj povsod: v pakirnici, pocinkovalnici itd., do kasneje na vseh strojih. Sedaj sem priučen in sem z delom na stroju zadovoljen. Pred časom pa je bilo tudi to delo težje kot je danes, saj smo morali sami prenašati žico, kar sedaj opravljajo izključno viličarji.

— Pri vas v žebjarjni zelo uspešno deluje tudi aktiv ZM, pa me zanima, kako delo aktiva vpliva na mlade žebjarje?

— Sam aktiv ZM žebjarne v okviru možnosti resda zelo uspešno deluje. Smatram pa, da ima za to največ zaslug predsednik aktiva Peter Lukan, ki v delo aktiva vloga tudi največ naporov in prizadevanj. Kljub temu menim, da aktiv v resnici opravičuje svoj obstoj, saj se mladi na sestankih aktiva sproti seznanjamo z različnimi problemi in rezultati dela obrata in tudi same Železarne, nadalje je iz aktiva izšlo v zadnjem času nekaj mladih komunistov in navsezadnje, organizirali smo že nekaj tekmovanj in tudi izlet, pripravljamo pa še enega. Pred leti tako razgibanega življenja mladih žebjarjev združenih v aktiv ZM ni bilo. Vseskozi sem tudi sam sodeloval v delu aktiva, žal pa kmalu ne bom več mladinec...

— Janez, še eno vprašanje: kaj za tebe trenutno še predstavlja ZM in kaj od nje pričakuješ, oziroma, si pričakoval?

— Vedno sem smatral, da bi morala ZM mlade ljudi združevati in jih tudi vzgajati. Mladi združeni v ZM naj bi se skupno zavzemali za vse tisto kar je prav in pošteno in obsodili vsakršne poizkuse varanja osnovnih načel samoupravljanja in družbe v kateri živimo. Mislim tudi, da bi morali obratni aktiv ZM v Železarni igrati večjo vlogo ob uvajanju mladega novospregajetega delavca v samo delo in mu pri tem tudi po svojih močeh maksimalno pomagati!

Morda mi bo kdo očital, da nisem skozi razgovor zajel širši vpogled v življenje mladega človeka na delovnem mestu, vendar me tolaži to, da je zapisani razgovor kljub vsemu pokazal, da je Janez predvsem s svojim delom in delovnim mestom zadovoljen. Resda za marsikoga to morda

ni vse, kar se od mladega človeka — samoupravljalca zahteva in pričakuje, pa je kljub vsemu to pomembno, da Janezu že samo zadovoljstvo ob delu na njegovem delovnem mestu, pomeni zelo veliko.

E. Z.

Mladi in kultura

Na raznih dogovorih, konferencah in seminarjih poudarjamo, da se morajo mladi vključevati v vsa družbena dogajanja v okviru občine.

Gre za to, da mladi moramo razumeti splošne družbene tokove, da bi se lahko vanje enakopravno vključevali, jih spreminjali in obogatili z novimi idejami, z novimi oblikami dela. Vsak čas namreč zahteva nove ljudi, nove akcije in nove oblike dela.

Mladinska vodstva morajo zagotoviti vključevanje mladih, med ostalim tudi v kulturna dogajanja v okviru občine, delovne organizacije, krajevne skupnosti.

Pri tem vključevanju ne gre le za številčno vključevanje, gre tudi za sooblikovanje in oblikovanje ter vsebinsko dopolnjevanje kulturne politike, kulturnih dogajanj na raznih področjih.

Menim, da Zveza mladine mora zavzeti odnos, stališče do vseh pozitivnih in negativnih kulturnih dogajanj v občini, da se mora zavzemati za to, da se bodo mladi usposabljali in ustvarjalno delovali na kulturnem področju.

Vodstvo občinske konference ZMS Jesenice je pred kratkim izdelalo predlog splošnih nalog mladih v občini na posameznih področjih.

»Glede na pomen in vrednost kulture za nadaljni družbeni razvoj, za delo in življenje vsakega posameznika, se mora ZM zavzemati:

- za osnovno izobrazbo vseh mladih
- za bistveno izboljšanje kulturne dejavnosti zaposlene delavske mladine
- za boljši materialni položaj kulturnih institucij
- za boljše družbene pogoje za razvoj kulture in razvoj kulturnega življenja
- za takšno kulturno dejavnost, ki bo afirmirala prave kulturne vrednote.

Mladim ne sme biti vseeno, kako je organizirano delo na pridobivanju in sprejemanju umetnosti. Zanima nas tudi, kako in kje so razvite oblike masovne kulture, zavzemali se bomo za bogatitev kulturnega življenja prek raznih sredstev, predvsem sredstev javnega komuniciranja, kot sta lokalna radijska postaja in Železar, prek raznih tekmovanj, srečanj. Skratka, potrebno je skrbeti za kulturno izobrazbo in delo čimvečjega števila mladih.

Naj navedem le nekatere oblike kulturnega dela mladih:

- sodelovanje v DPD
- šolski časopisi
- dramski in recitatorski krožki
- filmska vzgoja
- mladinske folklorne skupine
- aktiv mladih novinarjev itd.

Spontanih in zanimivih oblik za kulturno vzgojo in delo mladih je dosti.

Vodstvo tovarniške konference ZM je na primer v maju za svoje člane odkupilo predstavo »Ognjeni vihar«.

V vseh šolskih glasilih, ki izhajajo v občini, mladi literati objavljajo svoja dela. Zdi pa se mi, da so šolska glasila preveč zaprta in jih berejo le učenci posameznih šol.

V praznični številki Železarja je bila okusna umetniška priloga, v kateri smo lahko brali tudi dela železarjev — literatov.

DPD Svoboda na Hrušici je pred kratkim prikazala gledalcem ljudsko spevoigro »Na planini«. Resda s kvaliteto izvajanja nisem bil preveč zadovoljen, saj so od dvajsetih nastopajočih izstopali po kvaliteti le trije. Razveseljivo pa je, da so bili vsi igralci mladi, z izjemo režiserja Janka Vebra. Prav zato pa je toliko bolj aktualno vprašanje, kakšen je odnos vodstva aktiva ZM na Hrušici do sodelovanja s Svobodo, vprašanje pa bi prav tako lahko veljalo za Svobodo. Menim namreč, da bi, vsaj lažja dramska dela in proslave, mladi lahko pripravili sami. Če pa še nimajo sposobnih mladih kadrov, jih je potrebno sistematično vzgajati.

Upam, da poleg mene razmišlja o teh in podobnih vprašanjih še kdo, predvsem tisti, ki so zato poklicani.

milan

Gibanje zaposlenih v povojnem obdobju

Iz podatkov, ki jih je zbrala kadrovska evidenca na kadrovskem sektorju je razvidno, da je bilo od osvoboditve do danes sprejetih v Železarno 30.144 delavcev. V istem obdobju je iz podjetja odšlo 28.382 delavcev in sicer 18.011 zaradi redne prekinitve delovnega razmerja, 3.306 je bilo upokojenih, 7065 pa jih je samovoljno zapustilo delo. Iz istega pregleda je razvidno, da je bil brez GEŽ najnižji stalež zaposlenih leta 1946 in sicer 5160, najvišji pa leta 1962 — 6754, medtem, ko je v letu 1969 padel na 6225 poprečno zaposlenih.

Poprečno letno je od osvoboditve dalje vstopilo v Železarno 1230 delavcev, odšlo pa 1158 delavcev, od tega poprečno 735 po redni odpovedi, 135 zaradi upokojitve in poprečno 288 zaradi samovoljne zapustitve dela. Zanimivo je, da je v letih krize v metalurgiji, to je od 1965 do 1970 odšlo iz podjetja letno manj delavcev kot je 25-letno poprečje, razen leta 1969, ko je bil izstop rahlo nad poprečjem (1250). Precej nad letnim poprečjem pa je samovoljna zapustitev dela v letih 1968 in 1969, kar je med drugim prav gotovo tudi posledica spremenjene politike zaposlovanja v tujini, kot tudi nižjih osebnih dohodkov v Železarni. Petindvajsetletno preseganje poprečja samovoljne zapustitve dela zabeležimo poleg že navedenih let še od leta 1948, do 1951, leta 1956, 1957, 1963 in 1964, ko smo zabeležili tudi nadpoprečen letni sprejem v podjetje. Petindvajsetletno preseganje poprečja upokojitve je od leta 1948 do 1951, leta 1956, 1957, 1963, 1968 in 1969.

Zbrani podatki kadrovske evidence o gibanju zaposlenih v povojnih letih oziroma o fluktuaciji zaposlenih v Železarni, bodo prav gotovo zanimivi za analitične kadrovske politike v podjetju in nadaljne kadrovske usmeritve.

Železarski globus

ZAHOĐNA NEMCIJA Zahodnonemško podjetje DEMAG je dobilo naročilo za dobavo dveh velikih naprav za kontinuirno vlivanje. Prvo je naročila francoska železarna v Dunkerque. Iz 200 tonskega LD konvertorja bodo vlivali slabe — dimenzij 900 — 1650 x 200 — 250 mm — pri letni zmogljivosti 3,2 milijonov ton. Drugo je naročila japonska železarna OSTA. Z njo bodo vlivali slabe 1400 — 2200 x 150 — 300 mm in z letno zmogljivostjo 3,5 milijonov ton. Potrebno jeklo bodo proizvajali v 300 t LD konvertorjih.

Samoupravni organi v preteklem tednu

27. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja

Predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje je sklepal 27. seja odbora v ponedeljek, 10. avgusta in poleg običajnih točk dnevnega reda predlagal še razpravo o problematiki nagrajevanja v hladni valjarni in žičarni ter razpravo o poročilu gibanja osebnih dohodkov v I. polletju letošnjega leta.

Da bi oblikovano maso osebnega dohodka v juliju uskladili s stališčem in sklepom delavskega sveta Železarne so sklenili, da se zadrži 3 % mase, dočim se za 3 % poveča odvajanje na razmejitve glede na praznike v juliju in veliko odstotnost zaradi dopustov.

Zaradi uskladitve osebnih dohodkov med delovnimi enotami in obrati so odobrili tarifnim popravom oblikovanja mase tako da so odobrili: plavžu dotacijo do 1.256 din poprečja, martinarni dotacijo do 1.320 din poprečja, elektrojeklarni posojilo do 1.350 din poprečja, livarni posojilo do 1.270 din poprečja in šamotarni posojilo do 1.120 din poprečja.

Obravnavali so tudi vlogo delovne enote vzdrževanja vendar o njej niso sklepali ker je prispela prepozno, v delovni enoti pa izplačilo osebnega dohodka za julij ni problematično. Vlogo so odstopili službi za nagrajevanja, da predlog analizira in predloži rešitev. Tudi vlogo RTA niso rešili, temveč so jo odložili ko bodo dela, ki jih opravlja RTA za aglomeracijo in pri remontu plavža, končana in bodo znane de-

janske prekoredne ure.

V nadaljevanju se je obravnavalo poročilo o gibanju osebnih dohodkov v I. polletju letošnjega leta in ugotovili da ni potrebno nobenih poprav, ker so bili osebni dohodki v mejah, ki jih je delavski svet določil in sicer v teh obratih: elektrojeklarni, livarni, valjarni Bela, valjarni žice, profilnih valjarnah, valjarni 1300, valjarni 2400, elektroodnem oddelku, v vseh obratih vzdrževanja, energije, transporta in upravnih služb. Glede reševanja osebnih dohodkov v ostalih obratih pa so sprejeli naslednja stališča:

Plavžu se zaradi splošne neugodne situacije, ki je še trenutnega značaja, oblikovanje osebnega dohodka ureja mesečno. Če se bo v naslednjem obdobju stanje spremenilo bo treba pripraviti popravno cenika.

V martinarni je sedanje stanje s preskrbo vložka zelo slabo, je pa prehodnega značaja, zato je martinarni treba urejati osebne dohodke sproti.

Šamotarna znatno zaostaja z oblikovanjem osebnih dohodkov, kar je dosedaj krila z rezervnim skladom. Zato so naročili službi za nagrajevanja, da do naslednje seje

pripravi podrobno analizo vzrokov zaostajanja.

Valjarni žice je treba oblikovati maso osebnega dohodka za avgust po ceniku, če ne popolnoma vsaj primerjalno.

Jeklovlek še vedno zaostaja z oblikovanjem osebnih dohodkov zaradi zakasnitve obratovanja novih strojev. Odbor zato naroča službi za nagrajevanje da do prihodnje seje pripravi predlog urejanja osebnih dohodkov temu obratu do konca leta, ali z urejanjem sproti ali s popravno cenika.

Odbor smatra, da zahteva hladne valjarne in žičarne za popravno cenika ni popolnoma utemeljena, ker se bo stanje uredilo čim bo urejena redna dobava vložka. Kljub temu so naročili službi za nagrajevanje, da analizira utemeljenost zahteve in če bo utemeljena izkazana bo odbor odobril popravno za 1971 leto, do takrat pa večja odstopanja sproti reševal.

Ko bodo pripravljene vse naročene analize v zvezi z oblikovanjem osebnih dohodkov, bo odbor sklical posebno sejo, na katero bodo povabili prizadeta obratovodstva, šefe prizadetih delovnih enot in predsednike komisij za nagrajevanje.

Ob koncu seje so vzeli na znanje poročilo predsednika odbora o seji komisije za določanje stimulacije strokovnjakov. Na podlagi tega poročila so naročili službi za nagrajevanje, da na podlagi izplačila osebnih dohodkov v

I. polletju letošnjega leta oceni odnose med posameznimi kvalifikacijami in da ugotovi vzroke za prekomerno odstopanja. Na podlagi te analize bo odbor nato zavzel

določena stališča in politiko do urejanja stimulacije tudi za strokovnjake nižjih kvalifikacij, skladno s pravilnikom o stimulacijskem podatku.

10. seja odbora za izume in racionalizacije

Na 10. seji odbora za izume in racionalizacije, ki jo predsednik inž. Janez Faletič sklical v torek, 4. avgusta 1970 so obravnavali predloge in tekoče zadeve.

Od predlaganih treh predlogov so na seji sprejeli dva predloga in sicer predlog izboljšave nastavitve Vaughn žičarskih strojev in avtorje nagradili z letno rento 908,25 din za dobo treh let, če bo predlog v tem času v uporabi ter predlog novih ukrepov pri ogrevanju in valjanju elektro kvalitete v valjarni 2400 in avtorja nagradili z enkratno nagrado 3890 din za dokazane prihranke na valjih. Predloga niso mogli priznati kot KNOW-HOW, ker spremenjeni način ogrevanja ne more biti nov tehnološki postopek. Predlog zamenjave hidravličnega fluida v hidravličnem sistemu stekla pa so zavrnili zaradi neresnosti ocene tega predloga.

V nadaljevanju seje so obravnavali nekatere tekoče zadeve. Referat za racionalizacijo so zadolžili, da v so-

delovanju z ustreznimi službami SEP pripravi uskladitev obstoječega pravilnika s smernicami sindikata in s publikacijo višje šole za organizacijo dela v Kranju. Sprejeli so organizacijski predpis za postopek objavljanja, reševanja in nagrajevanja notranjih razpisov in predpis odstopili organizacijskemu oddelku, da ga posreduje odboru za splošne zadeve, da ga potrdi. Za posvetovanje o ustvarjalnosti v tehniki in proizvodnji, ki bo v Beogradu v oktobru, so določili predstavnika Železarne Staneta Torkarja, predsednika DIATI. Ob koncu seje so vzeli na znanje poročilo o inovacijski dejavnosti v Železarni v I. polletju letošnjega leta in naročili referatu, da do naslednje seje ugotovi zakaj ta dejavnost v tovarni stagnira oziroma celo nazaduje.

48. seja odbora za plan in finance

V četrtek, 6. avgusta je bila 48. seja odbora za plan in finance, na kateri so obravnavali uspehe proizvodnje v III. dekadli julija in izvršitev plana v juliju in ugotovili, da so doseženi rezultati v juliju tako pri blagovni proizvodnji kot pri realizaciji razmeroma uspešni ker je julij poletni mesec, in je bilo pomanjkanje delavcev, dva

praznika in generalni remont valjarne žice. Dosežen uspeh je rezultat prizadevanj celotnega kolektiva, ki brez dvoma zasluži priznanje za opravljeno delo.

V nadaljevanju seje so vzeli še na znanje informacijo direktorja za proizvodnjo o odložitvi remonta plavža na 1. septembra in prognozo rezultatov v avgustu.

Sestanki delovnih skupin

MARTINARNA, delovna skupina TRAMTE — staro železo je imela sestanek 1. avgusta in na njem obravnavala vprašanja, kako izboljšati proizvodnjo, osebne dohodke, možnosti za združitve z elektrojeklarno, obravnavali so slabo nabavo starega železa in razno. Da bi lahko izboljšali proizvodnjo in s tem osebne dohodke, so menili, da je treba delati bolj vestno in to od ure do ure. Predlagajo, da bi se združili z elektrojeklarno, ker že itak nakladajo njihove košare, poleg svojega rednega dela. Kritično so ocenili slabo nabavo starega železa, v katerem se nahaja največ stare šare, to pa vpliva na njihovo proizvodnjo in seveda tudi na osebne dohodke. Ugotovili so tudi, da je pri njih veliko pomanjkanje delavcev, zlasti starejših in zdravih, ki jih zelo pogrešajo.

ELEKTROJEKLARNA, delovna skupina PANIČ — peči se je sestala 4. avgusta 1970 in na sestanku obravnavala polletno poslovno poročilo ter razno. K poslovnemu polletnemu poročilu niso imeli nobenih pripomb, pa so zato obravnavali delo v obratu. Ugotovili so, da imajo v zadnjem času zopet več zastojev zaradi mehanskih okvar, stanje z vložkom pa se je nekoliko popravilo. Težave imajo s pomanjkanjem delavcev zaradi dopustov nekaj pa jih je tudi odšlo, nove delavce pa morajo nekaj časa priučevati. Menijo, da bodo z večjo proizvodnjo dosegli tudi večje osebne dohodke pa so zato sklenili, da bodo storili vse, da bi proizvodnjo povečali, pri tem pa ne zanemarili kvalitete.

ELEKTROJEKLARNA, delovna skupina PFAJ-FAR — peči je imela sestanek 3. avgusta in na tem sestanku so ugotovili, da z delom niso zadovoljni. Dnevno bi morali narediti 8 šarž, napravijo pa jih komaj od 6 do 7, zaradi zelo slabega starega železa. Namesto dveh košar morajo za eno šaržo založiti tudi do pet in več košar. Tudi mehanskih zastojev imajo preveč zaradi slabih regulacijskih motorjev. Ugotovili so tudi, da jim delavci uhajajo iz obrata, ker so se življenjski pogoji in stroški povečali za 10 %, osebni dohodki pa so ostali isti. Menijo, ko bi odpravili mehanske zastoje in dobili boljši zaslužek, da bi lahko delali dnevno po 8 šarž, da bi imeli večje osebne dohodke in bi tudi delavci ostajali v obratu.

JAVORNIK I., delovna skupina MARKELJ Franc — lahke proge se je sestala 31. julija 1970 in obravnavala plan za julij, problematiko obrata in razno. Vodja delovne skupine je člane seznanil s planskimi nalogami in povedal, da bo ena dnina težke proge pomagala pri realizaciji plana za tekoči mesec. Ugotovili so, da njihov obrat ne dosega poprečnih osebnih dohodkov tovarne, kar jim v sedanjem času velike vročine in pomankanja delavcev, povzroča težave. Menijo, da bi se jim moral urediti cenik, ker bodo drugače še težje izpolnjevali zadane naloge, ker jim bo primanjkovalo vedno več delavcev. S stališči sindikalnega odbora glede osebnih dohodkov v obratu so se v celoti strinjali in predlog podpirajo.

VALJARNA 1300 delovna skupina LAVRINEC — proga se je sestala 5. avgusta 1970. Na sestanku so obravnavali polletno poslovno poročilo glede na razpravo, ki je po tem vprašanju potekala na seji delavskega sveta Železarne. Vodja delovne skupine je povedal članom stališča delavskega sveta in jih seznanil s priporočilom, da moramo v II. polletju delati še boljše, da bi obdržali takšen rezultat, kot smo ga dosegli v I. polletju. Pri njih bodo morali predvsem paziti na čimboljšo dobit — (izplen) in se truditi, da ne bo prišlo do kakšnih večjih okvar in njihovih delovnih strojih in napravah.

TKR, delovna skupina POGACNIK Anton — kemični oddelek je na sestanku 29. julija 1970 obravnavala predstavitev strojev iz kleti OTK v prostor bivše kalilnice. Dogovorili so se kako bodo v novem prostoru razporedili stroje in delovne mize, da bi dosegli čimboljšo organizacijo dela in izrazili zahvalo vodstvu TKR, da jim je po tolikem času nudila za delo lepe in ugodne prostore. Menili so, da bodo boljši pogoji dela vplivali tudi na večji efekt dela, ki ga bodo sedaj dosegli. Vodja delovne skupine je seznanil člane o nadaljnjih preureditvah, člani pa so predlagali, da bi se za prevoz vzorcev nabavilo bolj primerno vozilo od sedanjega mopeđa kurirja, ki je vedno v okvari.

TKR, delovna skupina KÜRNER — RO se je sestala 10. avgusta 1970 in na sestanku obravnavala informacijo o polletnem poslovanju podjetja, o osebnem dohodku za julij in o postavitvi asistentov. Z rezultati poslovanja in nalogami za II. polletje so se člani seznanili. Strinjali so se s predlogom, da se pri izplačilu osebnega dohodka za julij koristi rezerva osebnega dohodka do zgornjega limita. Vodja delovne skupine je seznanil skupino, da je od 1. 8. 1970 inž. Lagoja asistent RO.

Slovenske železarnе ob vstopu v II. polletje

(Nadalj. s 1. str.)

tem je naša velika nevarnost, katere nas ne bodo mogli rešiti nobeni zunanji posegi.

Vsi smo si edini glede krivice, ki se je godila železarnstvu in vsem vejam bazične industrije s petletnim odtujenjem dohodka. Brezkompromisno se bomo borili, da se nam odlika sredstva vrnejo, in zahtevali zavezite nadaljnega odlivanja dohodka. Na tej poti smo že precej dosegli, pa še daleč ne vsega, zato bomo uporabili vsa sredstva, da se krivica popravi. To nam bo dalo pogoje za doseganje teži in ustvarjalnosti dela ustreznih oz. proporcionalnih osebnih dohodkov, zadovoljstvo in primerne delovne učinke.

Vse tovarne v gibanju blagovne proizvodnje ne napredujejo za doseganje težjimi zmogljivostmi. Železarna Ravne je v prvem polletju zaostala v štirih svojih, za blagovno proizvodnjo najvažnejših obratih:

— jeklovilarni, kjer je do-

— v surovem železu	od 74,6 na 72,7 %
— surovem jeklu	od 73 na 70,5 %
— skupni proizvodnji	od 77,1 na 73,5 %
— blagovni proizvodnji	od 70,9 na 66,9 %
— realizaciji	od 63 na 61,6 %

Logično je, da sta pri tem povečali svojo udeležbo železarni Štore in Ravne, Ravne so povečale svoj delež

— v surovem jeklu	od 20,6 na 23,7 %
— skupni proizvodnji	od 13,9 na 17,7 %
— blagovni proizvodnji	od 15,7 na 18,6 %
— realizaciji	od 26,6 na 27,6 %

Tudi delež Štor se je povečal

— pri surovem železu	od 25,4 na 27,3 %
— skupni proizvodnji	od 8 na 9,1 %
— blagovni proizvodnji	od 13,4 na 14,8 %
— realizaciji	od 10,4 na 10,8 %

Ta premik bi bil opravičljiv, če bi bil le učinek vključevanja v obratovanje novih proizvodnih zmogljivosti, na žalost pa je delno tudi posledica znižane proizvodnje na Jesenicah. Ta železarna je v prvem polletju letos dala 11.826 t ali 3,8 % surovega jekla manj kot v istem obdobju lanskega leta, blagovno proizvodnjo pa znižala za 11.779 t ali za 6,4 %. Le delno se pri tem lahko tolažimo s strukturalnim premikom na boljše kvalitete, kar skupaj s povišanjem cen odseva v poprečnih prodajnih cenah, ki so se v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta na Jesenicah povišale za 19 %, na Ravnah za 1 % in v Štoreh za 4,5 %. Po tem premiku so v prvem polletju bile dosežene naslednje poprečne cene prodanega blaga:

— na Ravnah	3.910 din/t
— na Jesenicah	2.607 din/t in
— v Štoreh	2.081 din/t

V oči pri tem bode relativno nizka poprečna cena v Štoreh, ki se neugodno odraža tudi v doseženi produktivnosti dela, izraženi z realizacijo na zaposlenega mesečno. V prvem polletju so te dosegli:

segla 96,7 % predvidene proizvodnje,

— jeklovleku, kjer je dosegla le 82,2 % planirane proizvodnje,

— vzmetarni z dosežkom 87,1 % planirane proizvodnje in v

— mehanski obdelovalnici z dosežkom 88,5 predvidene blagovne proizvodnje.

Štore zaostajajo pri svojih najvažnejših obratih za tržišče — na celim kompleksu sive litine in kar je še posebej treba opozoriti, za načrtovano proizvodnjo zaostaja nova moderna livarna nodularne litine. Največji delež v tem procesu pa je prispevala železarna Jesenice, ki je v prvem polletju ne samo proti načrtu, temveč celo proti istemu obdobju lanskega leta znižala proizvodne dosežke. V tem je razlog, da ta železarna znižuje svojo dominantnost v obsegu proizvodnje med organizacijami združenega dela. Proti prvemu polletju lanskega leta se je udeležba železarne Jesenice znižala:

le zarni Štore in Ravne, Ravne so povečale svoj delež

— na Jesenicah	12.713 din
— na Ravnah	9.466 din
— v Štoreh	6.128 din.

Proti istem obdobju lanskega leta je napredek Štor za 19 %, Jesenic za 16 % in Ravne za 9 %.

Ta relativno ugodni prikaz povečanja produktivnosti dela pa nam ne daje popolnoma objektivne slike. V njem so namreč vključene tudi povišane cene. Tudi produktivnost, izražena z dosežkom blagovne proizvodnje na zaposlenega ne nudi prave primerjave. Ta je namreč v prvem polletju porasla:

— na Ravnah	za 19,4 %
— v Štoreh	za 11,5 %
— na Jesenicah	za 2,4 %

Upoštevati pa je treba, da pri tem igra bistveno vlogo povečanje proizvodnje gredic in izdelkov z relativno manj vložene živega dela, zato je ob oceni produktivnosti treba obravnavati ne samo vsako železarno za sebe, temveč tudi vsak obrat za sebe. Pri obravnavi posameznih obratov bomo prišli sigurno do zaključka, da je največ pri povečanju produktivnosti dela doseženo na Jesenicah. V tej železarni se je v letošnjem prvem polletju poprečje zaposlenih proti istem ob-

dobju lanskega leta znižalo od 6225 na 5868, pri tem pa je 543 ali skoraj 10 % fizičnih delavcev manj. Tudi v Štoreh se je število zaposlenih znižalo od 2191 na 2166 ali za 1,1 %. Le na Ravnah se zaposlitev dviguje, povečala se je od 3402 na 3528 ali za 3,7 %.

Slovenske železarnе so, kot sledi iz povedanih kazalcev, še vedno v krizi. Kot kaže dohodek, se položaj počasi popravlja, potrebna pa bo še velika prizadevnost znotraj delovnih organizacij, da bi z izboljšanjem gospodarnosti dosegli pravo raven konkurenčne sposobnosti.

Posamezne železarnе so v prvem polletju dosegle:

— Jesenice 52,1

— Ravne 31,4

— Štore 16,5 % zbirnega dohodka celotnega podjetja. V teh podatkih se vidi, da je najdonosnejša železarna Ravne, zato je razumljivo, da ima ta tovarna tudi največji delež presežka dohodka, ki znaša 57 %, v Štoreh 22 % in na Jesenicah 21 % celotnih sredstev za sklade podjetja. Interesantno je, da so Ravne svoj relativno ugodni rezultat dosegle ob visokem deležu izvoza. Železarna Ravne je v prvem polletju letošnjega leta izvozila 34,5 % blagovne proizvodnje in pri tem dosegla 2.939.970 \$. Delež tega največjega izvoznika med organizacijami združenega dela se je povzpela na 56,3 %, delež Jesenic znaša 30,6 in Štor 13,1 %. Pohvalno pri tem zasluži porast izvoza iz Štor zlasti zaradi tega, ker zajema izdelke z visoko udeležbo živega dela.

Poseben problem, s katerim si belijo glave vodstva tovarn in združenega podjetja, je koeficient obračanja obratnih sredstev ali gospodarnost s poslovnim skladom. V kupcih in zalogah so na dan 30. junija vse tri organizacije združenega dela imele vezanih 745 milij. din, kar je celo 2,2 % več, kot je znašala polletna realizacija. Vsakemu mora biti jasno, da je to neugodna slika komercialne politike združenega podjetja, zlasti še, če vemo, da se je stanje vezave proti 1. januarju letošnjega leta povišalo za 12 milijonov din. Kupci so se sicer znižali od 327,8 na 311,6 ali za 16,2 milij. din, pri tem pa so porastle zaloge surovin, pomožnega materiala, polproizvodnje in gotovih izdelkov od 405,2 na 433,6 ali za 28,4 milij. din. Pri vezavi obratnih sredstev z neporavnanimi terjatvami pri kupcih in v zalogah je največji »grešnik« železarna Ravne. Ta je na koncu prvega polletja imela na tem področju angažiranih 242 milijonov din, kar je 121 % polletne realizacije. Na Jesenicah je ta vezava zajemala 445 milij. din ali 95 % polletne realizacije. V Štoreh, ki so na tem področju najboljše, pa je vezava med kupci in v zalogah znašala 68 milij. din ali 86 % polletne realizacije.

Team direktorjev tovarn, ki se enkrat tedensko sestaja v direkciji, je že meseca julija začel široko akcijo, ki naj prinese znižanje stanja kupcev in zalog, povišanje koeficienta obračanja obratnih sredstev, povišanje dohodka, zboljšanje likvidnosti ter olajšavo pri izplačevanju osebnih dohodkov. Težave, ki jih imajo finančni in komercialni sektorji pri izterjevanju, so v precejšnji meri posledica nepravilnih in dostikrat nekvadratnih dobav iz proizvodnih obratov.

Organizacije združenega dela so v prvem polletju letošnjega leta sklenile pogodbo za 300 tisoč ton gotovega blaga, dobavile le 261 tisoč ton ali 87 %. Vse tovarne zaostajajo za rednim izvrševanjem pogodbenih obveznosti. Razlogi so dvojni: prvi v nesistematičnih in preveč sklenjenih pogodbah, drugi, o čemer je bilo že dosti govora, pa v zaostajanju blagovne proizvodnje. Po sklenjenih pogodbah so na Jesenicah v prvem polletju letošnjega leta dobavili le 86 %, na Ravnah 88 % in v Štoreh 91,3 % gotovega blaga. Za drugo polletje nam torej ne preostane drugega kot s povečanjem proizvodnje znižati zaostanke in na ta način zboljšati našo poslovno in odnose do kupcev doma in v inozemstvu.

Odmikajo se razlogi za malodušje in pesimizem. Poleg uspehov, ki smo jih združeni že dosegli v prvem polletju, so pred rešitvijo naše nove zahteve. V zveznem merilu smo dosegli znižanje interkalarnih obresti in podaljšanje vračanja dolgoročnih kreditov. Poleg lanskega letnega povišanja cen valjanih in vlečenih jekel je pred odobritvijo mehanizem za stalno prilagajevanje cen jekla na jugoslovanskem tržišču z domaćimi cenami na zahodnonemškem tržišču. V resni obravnavi je zahteva za povečanje dovznega dela amortizacije, znižane so celine na uvoz investicijske opreme, ki se ne izdeluje v državi, v obravnavi pa je še vrsta drugih predlogov na področju obratnih sredstev in dolgoročne zadolžitve, ki naj izboljšajo položaj bazične industrije. V republiki smo dosegli 51 milij. din ugodnega dolgoročnega kredita za obratna sredstva in 56 milij. din kratkoročnih kreditov, ki so nam omogočili neomejeno poslovanje in izplačevanje osebnih dohodkov v prvem polletju letošnjega leta, v drugem polletju letošnjega leta pa bodo predstavniki organi obravnavali našo zahtevo za bonifikacijo obresti in konverzijo dolgoročnih kreditov in končno tudi našo razvojno zasnovo.

Imamo torej razlog, da se nam optimizem krepi, zgrešili pa bomo, če bodo naši upi po stari navadi usmerjeni le v nove investicijske naložbe. Srednjeročni razvojni program bo moral biti

predmet temeljitih razprav. Tak kot je v sedanji fazi izdelave, ki predvideva blizu 80 milijard st. din naložb v osnovna sredstva, bo moral pretrpeti redukcijo. Pri tem bi se morali držati načela, da preden ne izkoristimo obstoječih strojev in naprav, ne nabavljamo novih osnovnih sredstev. Direkcija združenega podjetja bo delavskemu svetu predložila tudi načelo, da nobenih kreditnih olajšav ne uporabimo na sredstva za delo, ki niso zaradi izkoriščenosti. V nekaj letih lahko največ dosežemo s popolnim izkoriščanjem obstoječih strojev in naprav ter z odpravo ozkih grl, predvidenih v sklenitvi prvega kroga integralne uskladitve proizvodnje slovenskih železarn.

Tudi po sedmih mesecih poslovanja še ni zabeležen premik v novo izdatnejšo rast proizvodnje. V tem obdobju smo dosegli v primerjavi s proporcionalnim delom letne obveznosti:

— surovega jekla	93,5 %
— blagovne proizv.	97,5 %
— realizacije	103,8 %

V realizaciji so posamezne železarnе dosegle:

— Jesenice	104,9 %
— Ravne	104 %
— Štore	96,5 % 7-mesečnega načrta.

Obstajajo določeni objektivni razlogi — pomanjkanje surovin, zlasti starega železa, visok odstotek izkoriščanja letnih dopustov in remontov nekaterih proizvodnih naprav, da meseca julija ni še dosežen napredek v obsegu proizvodnje. Zaostanek blaga za prodajo se je zelo povečal, zato bomo morali v zadnjih petih mesecih letošnjega leta aktivirati vse proizvodne kapacitete, da bi letno obveznost blagovne proizvodnje izvršili.

V kratkem času skupnega dela se je pokazalo, da usklajevanje dela, enotno načrtovanje in usmerjanje proizvodnje, raziskave in razvoj, zlasti na področju komercialne mi zadosti učinkovito. V posameznih železarnah medsebojne dobave namesto prioriteto, obravnavajo podrejeno, kar znižuje obseg proizvodnje vsega podjetja, ločeno oskrbovanje pa povečuje težave pri nabavi reprodukcijskega materiala. Poseg na področje komercialne večje koncentracije določenih poslov bo poleg finančnih operacij morala biti prva večja akcija direkcije. Izgleda, da bo le na ta način možno uspešnejše premagovati sedaj nepremostljive probleme oskrbovanja z železovo substanco in urediti disciplino notranjega blagovnega prometa.

Ubranstvo dela od nabave do prodaje bo dala poslovne uspehe vsem organizacijam združenega dela in celotnemu podjetju, zato moramo odstranjevati vse ovire, ki so na poti slovenskemu delu slovenskega železarstva.

Komisija za rekreacijo in oddih pri koordinacijskem odboru sindikata ZPSZ o svojem delu

V soboto 7. t. m. je bila na Jesenicah prva seja komisije, ki jo je vodil predsednik Janez Kavčič iz naše Železarne. Člana sta še referent za rekreacijo Železarne in predsednik komisije za rekreacijo TO sindikata. Govorili so o troboju slovenskih železarn, o izletu slovenskih železarjev na Triglav in o programu dela komisije.

Ker je troboj že tradicionalna oblika srečanja slovenskih železarjev, so le utrdili program za letni in zimski del srečanja. Vsaka železarna je enkrat organizator letnega in zimskega troboja. Vrstni red se ne spremeni v nobenem primeru lahko pa se ob praznovanjih ali posebnih praznikih organizirajo posebna tekmovanja. Letni troboj bo 5. septembra na Ravnah na Koroškem. Vsa tekmovanja bodo organizirana tako, da bo tekmovanje zaključeno v enem dnevu. Sklenili so tudi, da na trobojih lahko sodelujejo tudi aktivni tekmovalci. Na področju športno-fizične rekreacije je sodelovanje med železarnami najboljše saj sega že več let nazaj.

Na zadnjem sestanku je bil izrečen tudi predlog, da se organizira za delavce ZPSZ pohod na Triglav. Na seji so kot datum pohoda določili 19. september. Skupno bi se pohoda udeležilo okoli 300 so-

delavcev. Iz Raven in Štor npr. predvidevajo kar po dva avtobusa. Sprejet je bil program pohoda in določene smeri za posamezne skupine. V vseh treh tovarniških glasilih bo objavljen še poseben razpis. Po določitvi datumov in poteka skupnih akcij, ki so pred nami, so govorili, še o programu dela komisije. V osnovi so delo razdelili na tri področja:

- rekreacija — šport
- oddih — izletništvo
- izmenjava kulturnih skupin.

Na področju fizične rekreacije in športnih tekmovanj so zelo pozitivno ocenili dosedanja prizadevanja in rezultate. Potrebno bi bilo le še razširiti to področje tako, da bi se posamezne skupine iz obratov srečevale tudi med letom ne pa samo na trobojih. Veliko več bo potrebno storiti tudi za tedensko in dnevno rekreacijo. Tu prave-

ga recepta ni, saj so pogoji povsod različni. Vendar pa se drug od drugega lahko marsikaj naučimo. Pri oddihih je že dalj časa prisotna želja, da bi medsebojno zamenjali mesta v naših domovih. Do tega žal še ni prišlo, ker so ovire različne (cene, regresi), predvsem pa nezainteresiranost poklicnih delavcev, ki zato odgovarjajo. Zato so sklenili, da ob zaključku sezone vsaka železarna pripravi poročilo o domovih in letovanju po isti metodi, da tako lahko ugotovimo interes zamenjave domov in resnične ovire za realizacijo zamisli. Jeseni oziroma na prihodnji seji bodo tudi govorili o regresiranju in cenah v domovih.

Izleti se po posameznih železarnah organizirajo zelo različno. Medtem, ko je v naši Železarni to naloga sindikalnih odborov v obratih, v Štorah organizirajo le skupne izlete, ki pa so že v začetku sezone določeni.

Na Ravnah imajo organizirano podobno kot pri nas vendar izlete še regresirajo. Dogovorili so se, da bodo med letom pripravili več skupnih medtovarniških izletov, kot bo to sedaj prvi primer pohod na Triglav.

Za področje — kulturnega sodelovanja in izmenjave kulturnih skupin so ugotovili ravno nasprotno od fizične rekreacije. Prav nobenega medsebojnega sodelovanja ni bilo na tem področju. Zato so o tem tudi obširneje govorili kako poživiti to področje. Vsi pa so poudarjali, da je zadnji čas, da tudi to področje bolj načrtno razvijemo. V zvezi s tem se bo tudi profil referentov za rekreacijo v tovarnah moral spremeniti saj rekreacija obsega fizično in umsko dejavnost. Predvsem pa je že zdavnaj čas, da od razprave o kulturi v delovnih organizacijah preidemo na konkretno dejavnost. Umsko rekreacijo prav gotovo ne moremo enačiti z fizično rekreacijo v tem smislu, da bi prirejali razna tekmovanja v raznih kulturnih zvrsteh, ker so interesne skupine zelo različne.

Ugotovili pa so, da bi lahko začeli z glasbenimi srečanji npr. vseh treh pihalnih orkestrov železarn. Na Jesenicah, Ravnah in Štorah delajo likovniki amaterji, potem so tu fotoamaterji in razni zbiralci pa še drugi. Zato so se dogovorili, da bodo na prihodnji seji v jeseni določili koledar posameznih akcij — prireditve. Vsekakor pa bo nujno potrebno angažirati po naših železarnah tudi tiste ljudi, ki jim kultura kot širši pojem ne more ostati samo beseda. Zavedati se namreč moramo, da res samo 8 ur prebijemo v Železarni, vendar pa tudi od prostih 16 ur zavisi naš jutranji delovni dan — delovni uspeh.

Sobotno neurje s točo povzročilo večje zastoje in zmanjšanje proizvodnje

Zaradi izrednega neurja s točo v večernih urah v soboto 8. avgusta, je prišlo do krajših ali daljših zastojev v proizvodnji v Železarni oziroma v posameznih obratih. Tudi sicer je bilo obratovanje zelo ovirano zaradi izpada električne energije kot posledice neurja. Od 21.45 do 01.00 so zabeležili kar štiri izpade električne energije, do šeste ure zjutraj pa še dva izpada. Največjo oviro pa je predstavljala voda. Poglejmo kaj so to noč doživeli najbolj prizadeti obrati.

MARTINARNA: V sobotnem neurju je voda prodrla v vse kanale in povzročila, da so bili v trenutku zamašeni. Nikdar v zgodovini martinarne ne pomnijo, da bi bila toča na podestu pred pečmi, da so jo morali delavci odstranjevati z lopatami, da so lahko delali. Toča je padala skozi odprtine na strehi. Zaradi vode v kanalih so vse Martinove peči slabo obratovale in znatno je bila zmanjšana proizvodnja. Umazana voda pa je naslednji dan povzročila, da so pregoreli nekateri hladilni elementi na pečeh, kar je prav tako vplivalo na manjšo proizvodnjo. Razen manjše proizvodnje zaradi navedenih vzrokov, v martinarni ni bilo materialne škode. Zaradi navedenih vzrokov pa je bila zmanjšana proizvodnja za okrog 150 ton.

ELEKTRIČNE PEČI: Voda je zalila spodnje dele peči, medtem ko je LECTROMELT el. peč obratovala brez prekinitev, razen vplivov prekinitev električne energije, so zaradi zalitja z vodo spodnjega dela peči morali ASEA peč ustaviti, ker so bili motorji za nagibanje peči pod vodo. Pazljivosti, strokovnosti in vestnosti obeh delovodij — Staneta FAJFARJA in Joža DREŽA, se morajo zahvaliti, da ni prišlo še do hujših posledic in škode, ki bi sledila nepravčasni ustavitvi peči. Motorje so morali odstraniti, očistiti in osušiti, da so jih lahko ponovno vgradili za

nadaljne obratovanje. Na ASEA peči je zaradi tega izpadla enodnevna proizvodnja, kar predstavlja približno 200 ton jekla. Omenjena delovodja zaslužita vse priznanje, ker bi brez njunega takojšnjega posredovanja lahko prišlo do hujše okvare na motorjih in lahko tudi celomesečnega zastoja ASEA električne peči. Voda je zalila tudi ponvične jame od koder so jo izčrpali tovarniški gasilci.

VALJARNA 2400: Voda in toča je zaradi stikov dveh streh vdrla v strojnico, kjer niso delali in niso mogli takoj posredovati. Voda je zalila strojnico in poškodovala več kablov. Iz strojnice so morali poleg vode odstraniti tudi okrog 125 veder toče! Zaradi odstranjevanja vode in toče, oziroma čiščenja in zamenjave nekaterih poškodovanih kablov, so v ponedeljek namesto ob 6. uri zjutraj začeli obratovati šele ob 19. uri zvečer. Približen izpad proizvodnje je okrog 300 ton valjane pločevine.

BLUMING-ŠTEKEL: Tudi v valjarnah bluming in štekel, je sobotno neurje povzročilo večji izpad proizvodnje oziroma znatno zmanjšanje proizvodnje. Zaradi izpadov energije so obratovali le s 40 % zmogljivostjo, proizvodnjo pa so morali preusmeriti iz štekla oz. valjarne trakov na bluming, zaradi izpadov na šteklju.

Odgovor na članek »Obiskali smo sindikalni odbor RO«

Ne strinjamo se z izjavo predsednika sindikalnega odbora Raziskovalnega oddelka tov. Ladota Zaveljčine, ki v omenjenem članku trdi, da so jim mesta v našem poštensko-niškem domu na razpolago v glavnem v pred in po sezoni.

V letošnji sezoni so jim bila mesta dodeljena takole: Crikvenica: 6. 7.—18. 7., 2 mesti — sezona; 23. 8. do 4. 9., 2 mesti — sezona.

Biograd n/m: 18.6.—30. 6., 2 mesti — predsezona; 30. 6.

do 12. 7., 3 mesta — sezona; 24. 7.—5. 8., 2 mesti — sezona; 17. 8.—29. 8., 2 mesti — sezona.

Njihova trditev torej ni točna, saj so od vseh 13 dodeljenih mest dobili samo 2 mesti v predsezoni. Mesta so jim bila dodeljena točno po ključu — po številu zaposlenih, tako kot ostalim obratom.

Komisija za oddihe in izlete pri TO OO sindikata ZJ

AFGANISTAN. V tej azijski deželi so pred kratkim odkrili večja nahajališča bogate železove rude s prek 60 % železa. Na tej rudi je zelo zainteresiran Pakistan, ki ima na razpolago doma le revne rude. Uporabili bi jo lahko za vsip v plavže v železarni Karači.

BOLGARIJA. V Bolgariji obratujeta sedaj dve železarni, Leninova in Kremikovci. Za tretjo železarno računajo, da bi jo zgradili ob črnomoški obali. Ta bi lahko po morju uvažala iz Sovjetske zveze koks in železovo rudo.

To bi bilo ugodnejše kot je sedaj situacija v kombinatu Kremikovci, ki uporablja revno domačo rudo in koks slabše kvalitete.

ITALIJA. Tudi italijanske železarne se z letošnjim letom uvrščajo med uvoznike železove rude iz Avstralije. Letos jo bodo uvozile 1 milijon ton. Za prihodnje leto nameravajo povečati uvoz na 2 milijona ton in v letu 1972 na 3 milijone ton. Kasneje bo po vsej verjetnosti uvoz železove rude s pete celine še bolj narastel.

»Jeseniški meščani! Hočete biti še naprej pomagači banditom?«

Te besede je naslovil Kreisleiter dr. Hochsteiner iz Radovljice na Jeseničane, ki so se zbrali 22. aprila 1943, v sedanji gledališki dvorani na Jesenicah. Okupatorji so smatrali za nujno, da skličejo to zborovanje in posvariyo ter zagrozijo prebivalcem Jesenic, da prenehajo podpirati osvobodilno gibanje ali kakor so se oni izražali, komunistične bandite.

Marsikdo še ni pozabil na dogodka v marcu leta 1943, ko so prišli gestapovci na sled dobro razviti organizaciji narodnoosvobodilnega gibanja na Jesenicah in pozaprl večje število pripadnikov tega gibanja. Aretirali so 46 ljudi, nekaterim pa se je posrečilo pravočasno pobegniti in se pridružiti borbem v gozdovih. Po teh aretacijah je nastala seveda začasna zmeda in praznота v vrstah osvobodilnega gibanja, vendar to ni trajalo dolgo, ker so bile postavljene nove zveze in delo se je nadaljevalo, kljub temu, da so Nemci trdili, da so organizacijo na Jesenicah razbili. Kreisleiter je trdil, da na območju radovljiškega okraja ni več kot 300 »banditov«, kateri bi kmalu propadli, če ne bi imeli opore pri nekem delu prebivalstva, ki jih podpira z vsem, kar rabijo. Dalje je dejal, da je bila za organizacijo pomoči banditom ustanovljena na Gorenjskem podtalna organi-

zacija OF in na Jesenicah lastni komite, ki je bil vođen od banditov. Obstoja je tudi še posebni okrajni odbor od komunistične partije, za področje Jesenic. Tu omenja posebno vlogo nekaterih ljudi, ki so zbirali hrano, obleko in denar, imeli v svojih stanovanjih sestanke z banditi in imeli zveze z banditi v gozdovih. Omenja tudi neko poštno uslužbenko, ki je bila spoznana za zagrizeno in nevarno komunistko. Tu moramo pripomniti, da so gestapovci v tistih dneh aretirali domala vse poštne uslužbenke in pismonoše. Dve od teh aretiranih uslužbenk sta ostali v koncentracijskem taborišču Auschwitz. Dr. Hochsteiner je na zborovanju sicer trdil, da je dosegel pri nemških višjih oblasteh, da aretiranci ne bodo ustreljeni, pač pa da bodo po teži dokazanih zločinov proti nemški državi, poslani na vzgojno delo v delovna taborišča ali v koncentracijska taborišča. Dejal je, da je tu zmagala pravičnost nad krivico in, da so s tem Nemci dokazali usmiljenje, kar pa še ni dokaz popuščanja ali slabosti. Nasprotno, dovolj smo močni, je dejal, ker to smo storili v prepričanju, da se bodo Gorenjci spametovali in se odvrnili od banditov. Mož pa je seveda pozabil povedati, kaj so nemška koncentracijska taborišča, kamor so namenili precejšen del aretirancev, in tudi to, da se jih od tam precej ne bo vrnilo. Vedeti je

Srečko Šorli

»Jeseniški meščani! Hočete biti še naprej pomagači banditom?«

Spomini iz NOB

pač moral kakšni so tam življenjski pogoji in, da krematoriji neprestano gorijo in upeljujejo onemogla človeška trupla. V nadaljnjem govoru je še pozival Gorenjce in prebivalce Jesenic, da naj prijavijo slehernega človeka za katerega bi zvedeli, da sodeluje in podpira osvobodilno gibanje. Seveda je pri tem grozil s strogimi kaznimi vsem, ki bi se teh navodi. ne držali.

Pozabil pa tudi ni povedati, da delujejo sile proti nemškemu rajhu tudi v drugih krajih Gorenjske, tako je omenil Bled, kjer je v zadnjih tednih odšlo k partizanom 31 fantov iz tamkajšnje okolice, namesto da bi se odzvali vpoklicu v Reichsarbeitsdienst ali k Deutscher Wehr-

macht. Omenil je tudi to, da so bile v zadnjem času odkrite podtalne organizacije proti Nemcem tudi v drugih krajih, kot na primer: na Breznici, na Bledu, v Gorjah in drugod. Svoj dolgi govor je končal z besedami: »Zapustite to tolpo, ki vas bo prej ali slej pripeljala v gotovo pogubo. Naša pot mora biti vaša. Po tej poti nas pelje prvi delavec in vojak nemškega rajha v boljše bodočnost.«

Tisti Jeseničani, kateri so ta govor poslušali, se dobro spominjajo, da dr. Hochsteiner ni bil deležen ploskanja za svoj govor in grožnje, če izvajamo nekatere Nemce, ki so bili navzoči in morda še nekaj prodancev naše narodnosti. Dvorana je bila res napolnjena, deloma pod pri-

tiskom, še več pa morda iz radovednosti kaj bo povedal naduti vodja takratnega okraja Radovljica, kamor so spadale tudi Jesenice. Narodnoosvobodilno gibanje pa je bilo že tako močno zakoreninjeno med našim narodom, da ga niti obljube, niti grožnje, aretacije in streljanje talcev niso mogle več zaustaviti. Bili so res trenutki stiske in negotovosti, a je potem to gibanje še bolj udarilo na dan. Preveč je bilo že storjenih krivic, preveč storjenega gorja, preveč žrtev in trpljenja, da bi se dalo to pozabiti. Tega so se dobro zavedali tudi nekateri Nemci sami in ni slučaj, da je gestapovec Drušky, vodja jeseniških gestapovcev, dejal neke-mu aretirancu z omenjene

sku kater
val niso l
pačsi Slo
liko nji
del z Ne
tem svoje
gesec Cv
v sji so
in vtil i
bodoje c
po ugotov
Z v Be
tistiske
napni in
se a od
in ponoči
lo nja in
in nejo le
obč na la
boljresljiv
njabil nai
Ber On i
temenju
a tisi smo
tacijim
in veli v
Begn, smc
vse nore
tovidi, k
»čisja« in
ter jnosti
ženek, kat
visi na n
Kni bi p
prizda so
miaci, ka
jaljemu
gorjdi pos
gesti in
ci v kraj
morniki i
penninu.
ki s poz
spoma ge
schabegun
ni tr žali
pravi zap

Anton Blažej

Na Triglav in v dolino sedmerih jezer

Lep jesenski popoldan. Dva planinca, mladi Andrej in stari planinec Osrbánov Joža sta nasmejanih obrazov zaginano drobila korake po cesti proti Vršiču. Pišnica je posrebrana od sončnih žarkov živahno žuborela po bellem prodišču. Izpod sten, tam kjer se zbirajo njene vode pa je prihajal silni dih ogromnih skladov Prisojnika in Razorja. Prišla sta do ruskega znamenja, ki visi na škarpi ob cesti in Joža je je dejal Andreju.

»To lepó alpsko cesto, ki veže Gornjesavsko in Soško dolino so zgradili, ko je divjala prva svetovna vojna, ruski vojni ujetniki. Mogočni Prisojnik je bil nema priča njihovega trpljenja. Smrt je imela med njimi zelo bogato žetev. Na tisoče jih je neusmiljeno pokosila. Umirali so zaradi lakote, mraza in raznih bolezni, številne pa so žive pokopali snežni plazovi. Njihovi grobovi so raztreseni po vsem Vršiču —

Znamenje ter ruska kapelica še danes pričajo o teh težkih časih.

Mihov dom je sameval že globoko pod njima, ko ju je prijazna klopica ob stezi zvalila k počitku. Imela sta lep razgled na Prisojnik in njegovo Okno. Mogočno zapadno steno Skrlatice pa je zahajajoče sonce obsevalo škrlatnordeče. Erjavčovo kočico na prijaznem hribčku sta pozdravila le s ceste, mudilo se jima je na preval Vršič in v Tičarjev dom.

Po prijetnem počitku v Tičarjevem domu sta naslednje jutro navsezgodaj prečila obširno melišče pod zahodno steno Prisojnika. Ko je Joža omenil Andreju, da so Italijani nekaj let pred zadnjo vojno zgradili na Vršiču štiri trdnjave, se Andrej ni mogel premagati, da si ne bi ogledal vsaj ene. Pognal se je po prodišču navzgor in in kmalu stal pod zahodno Prisojnikovo steno. Stopil je skozi dvojna jeklena vrata in

občudoval osem v živo skalo vklesanih in lepo izdelanih večjih prostorov.

Dospela sta na južno stran Prisojnika. Odgrnil se jima je veličasten razgled na več kilometrov dolge sklade Prisojnika. V daljavi pa je silila navpično v nebo mogočna pregrada — zahodna stena Razorja. V vznožju sta gledala skromne trentarske hišice, raztresene po ozki dolinici, koder se je prebijala novo rojena Soča.

Hotela sta si ogledati zlahtno planinsko cvetje, ki domuje po obširnem južnem Prisojniku. Zapustila sta stezo, odšla više navzgor, prečila strmali ter naletela na številne grede čudovitih planik in murk. Čim bolj nevaren in prepaden je bil pečevnati svet, tem lepše cvetke so se pozibavale v vetru. Vrnila sta se na položno stezo, ki ju je vodila skozi lepe pašnike in bujne smrekove in macesnove gozdičke. Med grmovje skrite sta staknila

krasne cvetke redke in najlepše rože naših planin, lepe čevljevke in turške klobučke.

Prijetno ju je gredo jesensko sonce in prevzeta od lepote edinstvenega cvetja, sta rinila po stezi skozi bujno ruševje. Previdno sta prečila prepadne grape zavarovane z jekleno vrvjo. Globoko prevzeta sta strmela v silno skalovje Zadnjega Prisojnika. Pot se je začela vzpenjati, bližala sta se kraju, ki ga je že narava določila planincem za počitek. Ob mrzlem studenčku na travnati in vedno lepi Mlinarici, ki je mejnik med Prisojnikom in Razorjem, sta se zleknila in si privoščila daljši počitek. Kot nepremagljiva trdnjava se je bočila pred njima v višino ogromna stena Razorja. Jugozahodno od nje pa se je vlekle proti Trenti dolgo sleme ponosnih vrhov in stolpov ter razrvanih škrb in grap, koder brezskrbno gnezdi naš najmogočnejši ptič — planinski orel.

Andreju so z nekim svetim strahom uhajale oči na prepadne pečine in skrbela ga je nadaljna pot. Krenila sta levo ob steni po prodišču precej visoko, prišla sta do lepe grede in vstopila v steno Razorja. Greda je bila tako široka, da je zakrivala divjo globel pod njima. Kmalu sta se spustila po klinih v kotel, iz njega pa se povzpela zopet po steni, ki je bila

zavarovana z jekleno vrvjo in že sta bila v manjši, precej široki grapi. Lezla sta naprej v strmino po obronkih, žlebovih, robovih in mimo velikih skal. Dospela sta na planoto. In čudovit razgled se jima je razgrnil. Strahotna globel se je grezila v dolino Krnice, sosednji Prisojnik je razkazoval svoje veličastne sklade, stebre, gladke plati in zveržene police. Jalovec in njegovi sosede pa so ju pozdravljali od daleč. V daljavi so se zbirali temni oblaki in nekajkrat je zagrmelo. Stopala sta po debelem grušču navkreber in kmalu prečila stezo pod grebenom Razorja, ki je od jugovzhodne strani precej razrvan in podoben razpadajoči trdnjavi. Pod njima so se nagibali široki podi in grezili proti Trenti. Nevihta se je hitro bližala. Nastal je močan veter. Začela je padati sodra. Hitela sta naprej in prišla na sedlo med Razorjem in Planjo. Zatekla sta se pod previsno skalo. Vsula pa se je še debela toča in ju bičala, Joža se je spomnil, da je kakih sto metrov naprej lepa, nekaj metrov dolga in približno dva metra široka in toliko visoka skalnata duplina, zatekla sta se vanjo in bila na varnem.

Nevihta se je kmalu unesla in obsijasi so ju še z nji žarki zahajajočega sonca. Naglo sta se spuščala v ridah po gruščnati stezi proti Križ-

kimdom.
obruša zo
la pki stez
malavilnih
je na o
pode sta p
la spiti slo
je tatala
drapalija
kočgačnih
lepšninske
Julijso zgr
nejezerala
vej v ko
prene. Na
se štrbtu
kljudemu
zaspe

Soja obs
visjeove, l
nji naša r
rila obširni
dih v zpe
vili, po ko
vane čevju
ljal neja
zdolji Be
kjer je gr
Zadnj hud
jal: je pa
je ruski
Spik ledvec
njim vedon
rah ubill
dojen in d
vito usko
stika obš
dviga skalr
ni ni. N
ograj od R
nje. Drugi
in Boga Ga
boku po
je v orjaš
rana visok

skup katerega je zasliševal, so le vsi Gorenjci, pač slovinci proti Veliki tiji, tisti pa, ki so delu Nemci iščejo pri tem svoje koristi. Tudi gestapovci, ki je bil v sobi se je oglašil in tedil in še dodal, da bodo to delo usmerjali po njegovih željah.

Za Begunjah so bili tiste dni zopet prenapetosti in zasliševanja so se od zore do mraka in ponoči. Koliko je bilo mraja in trpljenja vedo in vedo le oni, ki so to občutili na lastni koži. Najbolj presliv primer mučenja naš tovariš Niko Berni. On nerad govori o tem in izsiljevanju, a tisti smo bili pred aretacijo in tesno povezani in bili več mesecev v Begunjah, smo bili priče kaj vse more podivjanost gotovih, ki se štejejo k »čisti« in koliko odpora ter vnosti je lahko zmožen človek, katerega življenje visi na nitki.

Kri bi pa bili, če ne bi priznala so bili med vsemi, kateri so prizadejali temu narodu toliko gorjati posamezniki med gestapovci in drugimi Nemci v krajih, katere imamo zniki iz Begunj v lepem mino. Tako je vsem, ki so poznali, ostal lep spomin gestapovca Pertschke Begunjah. Ta človek ni bil žalil človeka, čeprav zapornik, nasprot-

no, rad bi bil napravil marsikatero uslugo in jo tudi je, če je le bila prilika. Tak je bil tudi namestnik komandanta zaporov Guck, ki je bil sicer gestapovec, vendar kot trdijo nekateri, je bil v stikih z narodnoosvobodilnim gibanjem, ter da so ga Nemci sami zaradi teh zvez odpeljali v Nemčijo in ga tam obesili. Seveda so bile to le redke izjeme med velikim številom gestapovcev in drugimi oboroženimi Nemci v naših krajih. To še posebno velja za Begunje. Kaj vse se je dogajalo v tako imenovanih bunkerjih, v kletnih prostorih tega poslopja vedo le oni, kateri so od tod hodili na zasliševanja in se potem pretepeni vračali nazaj. Dajle za sobe, kjer so zapornike zasliševali in mučili, a tudi za sobe v prvem in drugem nadstropju velike stavbe, kjer so aretiranci čakali, da jih odpeljejo v koncentracijska taborišča, ali pa tja od koder ni bilo vrnitve.

Skupina pripadnikov narodnoosvobodilnega gibanja o kateri je govoril, kot smo uvodoma omenili Kreisleiter dr. Hochsteiner, je več ali manj občutila te strahote in mučenja, niso pa klonili, ker so bili vsi prepričani, da nobeno nasilje ne doseže svojega namena, pač pa se povzročitelj nasilja prej ali slej maščuje. Odhajali so v razna koncentracijska taborišča v prepričanju, da njihovo delo za narodnoosvobodilno gibanje ni bilo zaman.

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU

133.

In zopet se do Vrega pritaklja pijanski krohot. »Hoho, pazi, Francelj, hk, da koga, hk, ne poščiš v keho, hk...«

Slišati je opletajoč korak in rezek, praskajoč šum obleke ob grobo obmetano steno tam zunaj.

»Hk... Tale zid pa praska, hk... Poščijmo ta brlog, hk... Dobro teče, hk... Zakaj ni scalnica bencin, hk... Hu, to bi bil plamen, hk... Pandurji bi se spekli, hk... Cvrli bi se, hk... Kakor hudiči v peklu, hk... Prekleta policija, hk... Poščijem se na Čarmaka, hk... Črna ubijem, hk... Oba bosta visela, hk... Na vislicah bingljala, hk... Živijo revolucija, hk... Konec policije, hk... Delavska svoboda, hk... Prekleta sem nadelan, hk...«

»Pijanec nesrečni,« vzdihne Vreg, obenem pa se čudi, da nihče ne odpodi Verkmana, kakor da na komisariatu ni nikogar.

»Vstanite v suženjstvo zakleti, hk,« poizkuša Verkman s petjem Internationale. »Ne gre, prekleta, hk... Živijo kominterni, hk... Jaz se nikogar ne bojim, hk... Svinje policijske, hk...«

»Pijanec nesrečni,« ponavlja Vreg. »Pa je bil človek, še pred enajstimi leti človek...«

»Jaz, Franc Verkman, hk, prižgem revolucijo, hk... Smrt svinjam policijskim, hk. Smrt... Smrt... Smrt...«

Tam zunaj je slišati nagle jezne korake, ki drobe prodnati pesek, s katerim so te dni kakor sleherni pomlad posuli cesto.

»Kaj se dereš, pes,« prodre do Vrega oster, vendar neznan glas.

»Kaj? Kdo pes, hk? Smrkavec prekleti, hk!«

»Roke kvišku, pes!«

»Glej ga, glej, razbojnika, hk!«

Posmehljiv Verkmanov glas, nato top udarec.

SIVO MESTO

»Streljaj, svinja policijska, streljaj!«

»Ma, ti že pokažem svinjo! Ustaj, pes!«

»Hohoho, pandur primorski! Si se že naučil generalove jugoslovanščine, hk...«

Slišati je nove udarce podobne sunkom.

»Ti, kar brcaj, hk! Nekoč boš brcal, hk... Na vislicah brcal, hk...«

»Diž' se!«

»Bingljaj boš in brcal, hk... Zadnjič, brcal, hk... Pa se ne boš, hk, dokobacal tal, hk...«

»Ma, bomo videli...«

Zunaj je slišati nove brce, premetavanje, otepavanje, nato pa kakor da bi kdo vlekel po pesku težko vrečo... Vregu ni težko uganiti, da neznan policist vleče pijanega Verkmana na komisariat.

»Živijo Stalin! V revolucijo, proletariati!«

To so Verkmanovi glasovi.

Potem utihnejo tudi ti.

Zopet je tišina.

Nespremenljiva tema.

Mrzlca, vročična mrzlca, ki stresa Vrega.

In kašelj, boleč kašelj z okusom krvi v ustih.

»Kaj je z Verkmanom?«

Od zgoraj ni slišati ničesar.

»Najbolje, da bi utihnil za vedno. Samo škoda dela gibanju. In vendar, bil je človek, neuklonljiv človek,« se Vreg vseeno zdi, da je Verkmanu krivičen. Prepričan je, da se pod Verkmanovo pijanostjo in izgubljenostjo kljub temu skriva človek, ki bi dal življenje za zmago revolucije.

Vreg pozna Verkmanovo preteklost.

Ni manj neuklonljiv ni bil kakor Kosirnik, samo da je Kosirnik kljub odpadanju članstva vztrajal, Verkman pa je nad odpadniki obupal in se zapil ter se tako sam izključil iz stranke, ki ji je s telesom in dušo pripadal.

Morda bi Vreg razmišljal o tem, ko bi nenadoma ne zaškrtala ključavnica v težkih vratih, ki vodijo v klet.

Ni prvič, da je v teh urah, odkar so ga pripekljali in zaklenili sem, slišal ta škrt in nato cvileče

odpiranje težkih vrat, korake, potem odpiranje celic, glasove, med katerimi je prepoznal Volfovega, Lagojnikovega, Lužnarjevega... glasove, same znane glasove, ki so navdajali s tesnobo, da se je zopet zgodila provala policije v organizacijo, in da je vse, kar je ustvaril v teh mesecih, ko se je vrnil iz konfinacije, bilo zaman.

»Ja, zaman,« se ga vnovič loteva tesnoba, misli pa mu zopet uhajajo k Tinetu in mu prišepetavajo, da je Tine izdajalec in prodanec, ki se je prodal policiji.

In ta misel je najbolj boleča, ker bi jo vsakokrat rad zanimal, pa se vedno bolj vsiljivo vračala vanj.

»Tine?«

Na fantu ni opazil tiste iskrenosti in gorečnosti pripadnosti gibanju, ki ju je od Tineta, sina rdečega Kosirnika, pričakoval.

»Ni se vrgel po očetu. Po materi se je vrgel. Ana ga je spridila in mu osovražila gibanje, boj, pripravljenost na žrtve... Ja, Ana,« misli Vreg zopet sovražno na ženo pokojnega prijatelja. Ne ve, da Ane ni več, da je mrtva in da so tudi sumničnja v Tineta krivična.

Pa je toliko gradil na tega fanta. Novega rdečega Kosirnika je hotel videti v njem.

»Ja, novega rdečega Kosirnika... Pa sem pripeljal v organizacijo izdajalca... Ja, izdajalca...«

Ta misel bi se brez dvoma razbolela v Vregu v občutje lastne krivde, v katero je zdrsnila zaradi prevelikega zaupanja v Tineta. A se ne more, ker se koraki ustavijo pred njegovo celico in ker ga slepi luč, ki se je ta hip prižgala tako slepeče, da mora pripreti oči. Potem se odpro vrata. Na vratih se prikaže obraz pretepenega Verkmana, podoben bičnemu Kristusu. A samo za hip, saj se takoj nato, ko zagleda Vrega, razleže v staro Verkmanovo porogljivost.

»Hoho, tu si, Vreg!«

»Marš!« je slišati glas za Verkmanom.

In ta glas, kakor da je dobil roke, sune še vedno pijanega Verkmana v celico naravnost na prično.

»Hohoho, vidiš, pa sva skupaj, stari sodrug!«

»Kdo si ti?« pogleda Vrega temnolas orjak, skoro nič manj orjaški kakor znani policijski surovež Crni. »Vstanil! In ne tresi se kakor pes na psi! Vstanil!« zgrabi Vrega, ker ne plane pokoncu, kakor bi za Vrega še neznan policijski agent rad.

»Boš pustil Vrega, baraba primorska!« se dvigne s pograda Verkman in hoče odriniti policista, a ga policistova pest vrže nazaj na prično.

Toda Verkman se ne da in kaže na Vrega, ki ga duši kašelj.

»Ali ne vidiš, da je človek bolan,« reče Verkman skoro trezno, takoj nato pa hrupavo vzklikne Vregu: »Nakašljaj mu jetike v policijski gobec!«

»Jetike,« se zdrzne policijski agent in odrine Vrega na prično, kakor da je zgrabil gnusno žival.

»Hk, si ga videl?« pravi Verkman, ko policist, kakor da ga je kdo izstrelil, zapusti celico.

Toda Vreg molči.

»Prevzetni si, hk...«

Verkman je občutljiv za Vregov molk, kakor da čuti v Vregovem molku prezir. Jeza na Vrega mu nenadoma požene kri v možgane, s krvjo pa pijano užaljenost, ki ne prenese Vregovega prezira.

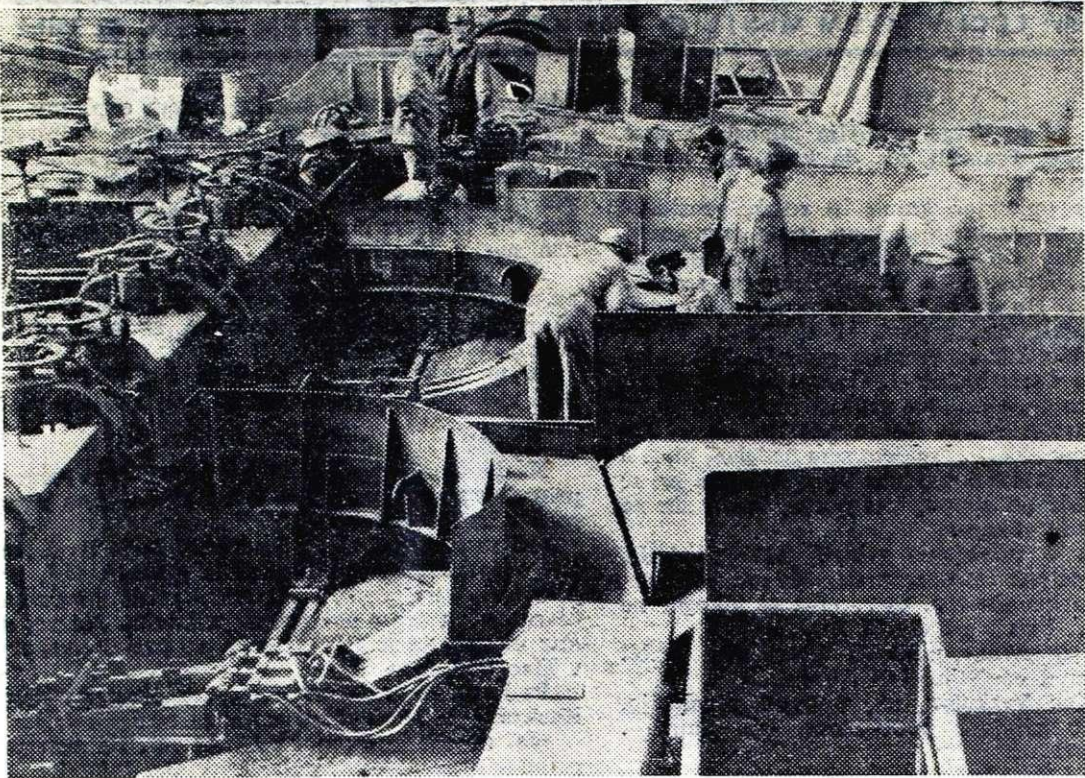
Verkman se čuti ponižanega. Zato hoče ponižati tudi Vrega in sodruga, ki so ga izključili iz organizacije.

»Podelanec si Vreg. Vsi ste podelanci, hk... Nočete me za komunist, hk... Pa sem komunist. In samo komunist, hk... Razrednemu sovražniku, hk, sem povedal naravnost v gobec, hk... Kje pa ste vi, sodrugi, hk... Pred ljudmi se skrivate kakor podgane, hk... Zaničujete me, hk... Toda jaz sem Franc Verkman, hk... Franc Verkman komunist, hk... Jaz, ki se nisem podelal v hlače, hk ko smo delali revolucijo, hk... Ho, vojsko z bajoneti nad nas, hk... Jaz pa v prvi vrsti, hk... Le suni, naravnost v srcu suni z bajonetom, hk... Mene ubiješ, revolucije ne ubiješ, hk. Le porini! Le suni, hk... On pa: Ne bom te sunil, hk. Ne bom te. Tudi sam sem proletarec, hk... Ho, ho, mi smo hoteli revolucijo, hk... Marej in drugi pa so se že takrat podelali v gate... Revolucije ne bo, so rekli, hk... Samo štrajk je, železničarski štrajk, hk... V Ljubljani, so se sklicevali, hk... v Ljubljani pravijo: Obdržite red in mir, hk...«

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU

(se nadaljuje)

Remont v valjarni žice je bil zaključen dva dni pred rokom

Zaradi malomarnosti bi lahko prišlo do težke nesreče

Na nočni dnini med torkom in sredo je bilo zabeleženo na križišču med normalno in ozkotirno železnico v Železnici bočno trčenje ozkotirne lokomotive in kompozicije vagonov. Obe kompoziciji sta vozili v isti smeri, kljub temu pa se je lokomotiva ozkotirne železnice ob trčenju prevrnila. Sreča v nesreči je bila, da ni bilo hujših posledic, ker so bili v lokomotivi strojevodja, kurjač in premikač. Lažje oziroma srednje poškodbe sta utrpela le kurjač in premikač.

Nesrečo je povzročila malomarnost, kajti strojevodja ozkotirne lokomotive Gorše, je prezrl križišče in zapeljal v kompozicijo normalnotirnih vagonov.

Remont valjarne trakov in plavža 1

Po načrtu remontov, bodo naši vzdrževalci pričeli remont valjarne trakov — štekel v ponedeljek 17. avgusta. Remont bo predvideno trajal do 24. avgusta.

Za isti dan je bil planiran tudi začetek generalnega remonta plavža 1. Zaradi sporočila zahodnonemškega podjetja Didier, da bodo 14 dni kasneje z dobavo ogljikove opeke, ki jo rabijo pri obzidavi plavža, so remont preložili na 1. september.

Samoupravno in družbeno dogovarjanje

Pojem samoupravno in družbeno dogovarjanje je najnovejši publicistični in politični hit. Sedaj se ta pojem pogosto pojavlja v dnevnem tisku, TV in radijskih oddajah, na političnih shodih, v zaključkih in resolucijah. Ta primer novega pojma dokazuje naše nagnjenje, da pogosto nekritično sprejemamo novitete in da probleme pogosto rešujemo bolj verbalno, kot praktično — resnično. V tem trenutku smo soočeni z dejstvom, da je v našem vsakdanjem življenju prisoten nov pojem, katerega se neenotno označuje in uporablja. Kaj pomeni samoupravno in družbeno dogovarjanje?

Iz obstoječih dokumentov in materiala lahko spoznamo splošen smisel in vsebino novega pojma. Družbeni smisel samoupravnega dogovarjanja se izraža predvsem v tem, da so v procesu oblikovanja družbenih odnosov vključeni neposredni nosilci družbenega dela in da ti prevzamejo neposredno odgovornost za izpopolnjevanje in urejanje teh odnosov. Prav to usklajevanje je pogoj nadaljnjega uspešnega razvoja družbenih odnosov in dosege optimal-

nih rezultatov v materialnih gibanjih. Najširše dimenzije ima vprašanje upravljanja in usklajevanja osnovnih procesov družbene reprodukcije in to predvsem prek neposrednega samoupravnega odločanja v delovnih organizacijah, poslovnega dogovarjanja med delovnimi organizacijami in družbenimi subjekti, samoupravnega dogovarjanja delovnih organizacij in njihovih asociacij, dogovarjanja družbeno političnih organizacij in družbeno politične

skupnosti, medobčinsko in medrepubliško dogovarjanje ter državno reguliranje odnosov.

To je ena izmed splošnih opredelitev samoupravnega dogovarjanja. Njeni vsebinski elementi so: usklajevanje osnovnih procesov družbene reprodukcije, institucionalizacija samoupravljanja ali mehanizma dogovarjanja, ker se opravičuje s potrebo reševanja konfliktnih situacij in s potrebo koordinacije in usklajevanja interesov neposrednih nosilcev družbenega dela ter omogočanje delovanja zakonitosti blagovne proizvodnje in izenačenje pogojev gospodarjenja.

Iz navedenih elementov se lahko okvirno določi vsebina in smisel samoupravnega in družbenega dogovarjanja.

Vsebina:

1. S pomočjo dogovora doseči plansko, usklajeno in koordinirano proizvodnjo.
2. Z dogovorom zagotoviti,

PRED II. KONGRESOM SAMOUPRAVLJALCEV

Kongres mora dati jasne odgovore na mnoge dileme in vprašanja

Osnovni razlog za preložitve drugega kongresa samoupravljalcev, na maj prihodnjega leta, je predvsem v tem, da tako velik zbor samoupravljalcev Jugoslavije, ne sme biti samo neke vrste potrditev dosedanje samoupravljalске prakse, ampak mora odgovoriti na mnoga vprašanja racionalnega in enotnega nadaljnjega razvoja družbenoekonomskih odnosov v sistemu samoupravljanja. V dosedanjih vsebinskih pripravah na kongres, ugotavlja sekretariat slovenskega koordinacijskega odbora za pripravo II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, je ostalo še mnogo vprašanj, za katera ali še ni teoretično jasnih odgovorov ali pa so odgovori tako neenotni, da ne dajejo možnosti za racionalen in enoten nadaljni razvoj samoupravljanja. Omenjeni sekretariat bo v ta namen organiziral tako imenovane »okrogle mize« za osvetljevanje dilem nadaljnjega razvoja samoupravlja pri nas in za nakazovanje možnih rešitev.

Prav gotovo je opravičeno in točno mnenje sekretariata, ko ugotavlja, če bi ostali na kongresu brez odgovorov na nekatere sporna vprašanja, da bi to povzročilo počasnejši družbeni razvoj na takih področjih, če že ne stagnacijo in, da bi bila velika napaka, če bi tam nastopili samo z dilemami in brez idej o njihovi razrešitvi. Kajti zbor samoupravljalcev Jugoslavije mora v tistih nekaj dneh jasno odgovoriti na dileme, ki zahtevajo tako strokovno znanstvene ocene, kot soočenje z objektivno prakso. Kongres mora dati odgovor vsaj na osnovne dileme, ki se nanašajo na ključna vprašanja nadaljnjega razvoja družbenoekonomskih odnosov in ekonomskih odnosov v ožjem smislu. Prav tako se ne more zadovoljiti samo s kritiko različnih nesprejemljivih rešitev, temveč mora že med pripravami zagotoviti, da se ovrže in kritično ocenjene ideje zamenja z novimi, sprejemljivimi rešitvami. Seveda pa bo sklep o odložitvi kongresa sprejemljiv in opravičen, če bodo vse nadaljnje vsebinske priprave potekale v tej smeri.

Ob taki vsebinski orientaciji pa si sekretariat ne dela nikakih iluzij, da bi bilo mogoče za vsa tako imenovana odprta vprašanja predlagati kongresu dokončne in za vse čase veljavne odgovore, kajti dinamičen razvoj sam odpira vedno nova vprašanja. V predkongresnih pripravah pa je v razgovorih mogoče oblikovati zadovoljive odgovore ali vsaj predloge v več variantah za večino vprašanj, ki so najbolj aktualna. Jasno je, da bi v tem primeru imel kongres poleg drugega nalogo verificirati take predloge in ideje. Kajti jasni teoretični odgovori, so najboljša osnova za racionalno družbeno prakso oziroma idejno-teoretična jasnost, je najboljša osnova za napredek, kadar samoupravljalci take ideje sprejemajo za svoje.

Sekretariat slovenskega koordinacijskega odbora za pripravo II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, je s programom predkongresnih aktivnosti, poskušal dati osnovo za delo vseh dejavnikov, ki so se dolžni pripravljati na kongres. Program vključuje vsa tista vprašanja, na katera bi na kongresu morali jasno odgovoriti. Cilj takih priprav je, izoblikovati družbeno, ekonomsko, sociološko in pravno oceno posameznih elementov samoupravne prakse v delovnih organizacijah, kot v drugih asociacijah in skupnostih, kjer so take ocene potrebne. Ocene in predlogi pa se ne smejo izoblikovati mimo že uveljavljenih konkretnih rešitev oziroma mimo prakse. Iz posameznih ocen morajo slediti splošne ugotovitve, sprejemljive za vse delovne organizacije oziroma za vso družbeno skupnost.

da se plani izdelajo na trajnem interesu delavcev in da le-ti vplivajo na utrjevanje planskih ciljev.

3. Z dogovorom zagotoviti delovanje zakona blagovne proizvodnje in tržišče.

4. Zagotoviti usklajevanje proizvodnje.

5. Razreševati nasprotja.

Smisel:

— Z dogovarjanjem nosilcev samoupravnih pristojnosti brez posredovanja države.

— Da se proizvajalci dogovorijo o tem, kaj je njihov trajni interes in da na osnovi tega določijo svoje planske cilje.

— Da se zagotovi racionalna in učinkovita proizvodnja.

— Da se ublažijo konflikti in izkoriščanje do katerih pride zaradi neenakih pogojev gospodarjenja.

— Da proizvajalci z dogovorom razrešujejo nasprotja. To bi morala biti vsebina in smisel samoupravnega in družbenega dogovarjanja. Na

osnovi napisanega se lahko naredijo naslednji zaključki:

1. Da v sedanjem trenutku obstoje določena nasprotja za katera v okviru obstoječih oblik ni ustreznega načina razreševanja. V ta nasprotja se lahko uvrščajo: nasprotje med planskim usmerjanjem in zakonom tržišča, nasprotje med samoupravnimi in etatsističnimi oblikami, nasprotje med principom nagajevanja po delu in kategorije dohodka, nasprotje, ki izvira iz razlik v stopnji razvitosti in pogojev gospodarjenja itd.

2. Da proizvajalci nimajo dovolj možnosti, da skozi obstoječe uveljavljene in ne uveljavljene oblike vplivajo na sprejemanje najpomembnejših sklepov.

3. Da proces reprodukcije skozi obstoječe samoupravne in etatsistične mehanizme ni ustrezno usklajen.

To pomeni, da se koncept samoupravnega in družbenega

Sekretariat je pripravil 37 tem, ki jih bodo obravnavale »okrogle mize« v delovnih organizacijah, šest »okrogle mize« na nivoju občin in devet na nivoju republik. Poleg obravnav »okrogle mize« bodo potrebne tudi znanstvene analize današnjih družbenih pojavov in problemov. Na teh razgovorih naj bi sodelovali tako tisti, ki bodo vprašanja lahko osvetlili idejno in teoretično, kot tisti, ki lahko odgovore argumentirajo z izkušnjami iz vsakdanje prakse. Ravno zato bodo sestanki organizirani na vseh nivojih — po podjetjih, občinah, področjih in republikah.

Sekretariat opozarja vse dejavnike, zlasti pa občinske koordinacijske odbore, da zaradi odložitve kongresa ne spreminijo ritma priprav, temveč naj to pomeni le obveznost in možnost za večjo intenzivnost in boljšo kvaliteto dela v pripravah na kongres. Občinski koordinacijski odbori naj bi v svojih delovnih programih zagotovili dovolj množično verifikacijo stališč v praksi. V vse te priprave pa je treba vključiti tudi vse izvoljene delegate za kongres.

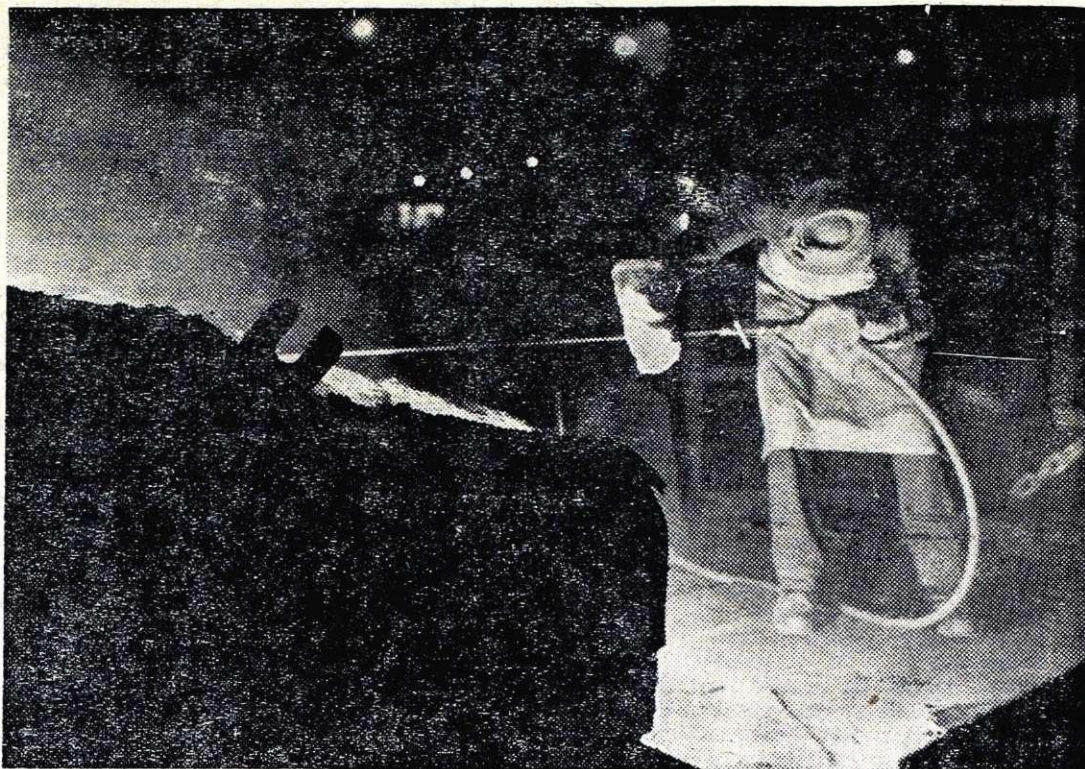
Sekretariat slovenskega koordinacijskega odbora za pripravo II. kongresa samoupravljalcev, bo organiziral »okroglo mizo« po treh temah tudi v naši železarni in sicer:

1. Modernizacija in višek delovne sile
 - modernizacija in kadrovska politika
 - ekonomska solidarnost zaposlenih
 - dogovarjanje med delovnimi organizacijami o reševanju tehnološkega viška delovne sile
 - vloga družbenopolitičnih skupnosti ob tehnološkem višku delovne sile.
2. Reševanje konfliktnih situacij v delovnih organizacijah
 - družbena lastnina in usklajevanje različnih interesov
 - notranja protislovja: delitev, odnosi itd.
 - poti za reševanje konfliktnih situacij.
3. Neposredno in posredno samoupravljanje
 - ustava in neodtujljivost pravic do samoupravljanja
 - možnost za realizacijo samoupravnih pravic
 - referendum, zbor, skupščina, delovna skupina
 - vpliv članov delovnega kolektiva na odločanje organov upravljanja.

Seveda pa bodo občinski koordinacijski odbori lahko organizirali »okrogle mize« po v programu navedenih vprašanjih, kakor po drugih vprašanjih, tudi v drugih delovnih organizacijah ali na nivoju občine. Tako pogojno imenovane »okrogle mize«, bi morale imeti naslednje osnovne značilnosti:

1. Verificirati morajo točno opredeljeno temo, material (bodisi monografijo, sintetični material enega od štirih tematskih področij, pripravljene teze za tak sestanek itd.);
2. Razpravljati morajo predvsem o dilemah in sprejemati svoja stališča o njihovem reševanju tako z vidika teorije, kot z vidika prakse;
3. Pripravljati morajo gradivo oziroma argumentirana stališča, ki bi jih po potrebi kasneje obravnavali tudi organi družbenopolitičnih organizacij oziroma organi družbenopolitičnih skupnosti;
4. Zveznemu odboru za sklic in pripravo II. kongresa in še zlasti njegovim strokovnim skupinam ter referentom morajo posredovati svoje odgovore z zbranimi argumenti in predlagati, naj jih upoštevajo pri oblikovanju kongresa gradiva in referatov.

Prav gotovo pa so v programu nakazane teme, ki jih bodo sicer obravnavali v drugih delovnih organizacijah, izredno zanimive za nadaljno kakovostno rast samoupravljanja v sleherni delovni organizaciji in bi jih kazalo v okviru družbenopolitičnih organizacij obravnavati tudi v našem podjetju poleg tistih, ki jih bo organiziral republiški sekretariat.

Po izlivu šarža v Martinarni

Pozdrav iz Novigrada

dogovarjanja oblikuje na osnovi obstoječih nasprotij v naši družbeni in gospodarski stvarnosti.

Da bi proizvajalci postavili pod svojo kontrolo proces družbene reprodukcije, morajo biti njihove moči povezane v okviru takšnega sistema samoupravljanja, kateri bo po horizontali in vertikalni zajel celotno družbo. Potrebno je torej, namesto tega sedanje ga parcialnega in atomiziranega, razviti takšno samoupravljanje, ki bo vseobsežen integralni sistem družbe. Če je absolutna samoupravnost delov nemogoča, tedaj je mnogo bolj logično, da se samoupravljanje znotraj sebe samoomejuje, kakor pa da je omejevano od faktorjev izven njega. Tukaj je važno poudariti, da so ti faktorji po svoji vsebini nasprotni samoupravljanju. Popolna realizacija samoupravljanja bi pomenila popolno negacijo teh faktorjev.

Če je priroda ljudskih skupnosti takšna, da v njenem okviru mora obstojati avtoriteta in če vsaka kombinirana akcija pomeni organizacijo, tedaj je potrebno avtoriteto države in stihije (tržišča) zamenjati s samoupravno avtoriteto. Da bi do tega prišlo je potrebno razviti samoupravljanje kot vseobsežen sistem družbe.

Tako oblikovan sistem samoupravljanja, kot pogoj svojega obstoja zahteva koordinacijo in usmerjanje družbenih procesov.

Brez tega ne bi mogel postati dominanten sistem družbe in ne bi mogel vzpostaviti uspešne kontrole nad družbenim gibanjem. Tako se koordinacija in plansko usmerjanje pojavlja kot pogoj samoupravljanja, a ne kot njegova negacija.

V vseobsežnem in integralnem sistemu samoupravljanja je mogoče vzpostaviti vi-

soko stopnjo usmerjanja in koordinacije.

Takole bi lahko izgledala skica samoupravnega sistema usmerjanja in koordinacije:

1. Sistem odločanja med višjimi in nižjimi samoupravnimi organi mora biti obojestransko pogojen. Samoupravni organi na višjih nivojih bi se lahko opirali na sistem znanstvenih institucij. Lahko bi se formirali veliki znanstveni centri za posamezna funkcionalna področja. Te znanstvene institucije bi zbirale pomembne informacije, na primer za določeno panogo gospodarstva. Te informacije bi se na določen način obdelovale in z oznako alternativ dostavljale ustreznemu organu samoupravljanja. Ta organ samoupravljanja bi jih poslal nižjim enotam samoupravljanja, katere reprezentira, kakor tudi neposredno višjemu organu samoupravljanja. Na osnovi teh elementov in svo-

jih specifičnih pogojev, bi osnovne enote izdelale svoje načrte. Ti načrti bi se na sledečem nivoju povezovali v plane grupacij ali panog in na višjem nivoju spet v plane funkcionalnih področij ter tako vse dokler ne bi bila vsa področja družbe zajeta.

2. Organi samoupravljanja bi morali na osnovi znanstvenih analiz urejati odnose med posameznimi področji, da ne bi prišlo do premikov in nasprotij. Na ta način bi bilo samoupravljanje tesno povezano z znanostjo, kar je tudi nujno, saj izpostavljanje zavestne planske kontrole nad procesom proizvodnje ni uspešno brez znanosti. Samoupravljanje pa bi izpostavilo uspešno kontrolo nad družbenim gibanjem.

Takoj se lahko pripomni, da bi bila na ta način samoupravnost osnovnih enot omejena z ukrepi in plani višjih samoupravnih organov.

To je točno, vendar pa se to omejevanje bistveno razlikuje od omejevanja, ki sicer obstoja. Predvsem gre za samoomejevanje. Samoupravljanje se lahko samoomejuje na posameznih stopnicah, da bi se kot popolno uresničilo v okviru globalne skupnosti. Samo tako lahko vzpostavi kontrolo nad vseobsežnostjo družbenih gibanj, da zagotovi potrebno koordinacijo in da razvija humane družbene odnose, vzporedno z organiziranjem racionalne in učinkovite proizvodnje.

Zaradi tega ni nobene potrebe, da pojme kot so: samoupravno usmerjanje in samoupravna koordinacija zamenjamo s pojmi samoupravno in družbeno dogovarjanje. Točneje bi lahko rekli, da pojem dogovarjanje ustreza obstoječim oblikam samoupravljanja, katere še niso izčrpale vse vsebine samoupravljanja.

prof. Srečko KRČ

Režimi in odstopanje cen

Pri uvajanju gospodarske reforme je bil eden od važnejših ciljev sprememba odnosov cen v korist bazične industrije, kamor spada tudi naša črna metalurgija. Zaradi njene znane pomembnosti za celotno gospodarstvo pa je za našo panogo zadržan režim neposredne družbene kontrole cen. Za uvajanje tako zamišljenega cilja, je za našo panogo uporabljen tako imenovani paritetni sistem, to je, da je nivo cen našim izdelkom določen na podlagi poprečja uvoznih cen iz leta 1964 z uporabo paritete dolar = 1250 S din.

Ze pri tej akciji, za spremembo odnosov cen v korist bazične industrije, je narejena napaka in sicer s tem, da omenjeni paritetni sistem, ni bil uporabljen za vse ostale panoge, s čimer je bila dana realna osnova, da se začrtani odnos med bazično in predelovalno industrijo kasneje spremeni v škodo bazične industrije. Ta napaka se kaže v tem, da so novi nivoji cen za predelovalno industrijo določeni po stroškovnem in ne paritetnem sistemu.

Druga nedoslednost je bila v tem, da je v kovinopredelovalni industriji v obsegu nad 42 % letne realizacije vpeljan režim svobodnega formiranja cen, pri sorazmerno visoki carinski in izvenearinske zaščiti (samo 16 % asortimentske strukture je pod režimom prostega uvoza). Tak položaj kovinopredelovalne industri-

je na domačem tržišču je omogočil tej grupaciji, da prek domačega zaščitnega tržišča formira sorazmerno visoke cene in s tem sproti rešuje različne probleme in težave vezane na pogoje gospodarjenja. Od uvajanja gospodarske reforme t. j. od leta 1965 pa do danes, je zaradi opisanih vzrokov na področju bazične in predelovalne industrije prišlo do nezaželjenega gibanja cen in s tem praktično vračanje na pozicije pred uvajanjem gospodarske reforme, t. j. v škodo bazične industrije. Pod vplivom prikazanih odnosov cen in režimov oziroma stopenj carinske in izvenearinske zaščite, danes lahko ugotovimo, da je samo črna metalurgija pod reformskim zaščitnim nivojem. Ta dejstva nazorno prikazuje naslednja tabela:

Panoga	Režim cen za panogo v celoti		Uvozni režim za panogo v celoti			Poprečna odstopanja cen od zaščitnega nivoja (v %)
	S	K	LB LBO	GDK	RK D	
koks	—	100	—	—	100	0,0
Derivati nafte	10	90	25	75	—	+ 4,0
Črna metalurgija	—	100	40	—	60	— 8,0
Barvna metalurgija	—	100	98	—	2	0,0
Nekovine	63	37	58	28	14	+ 7,0
Kovinska industrija	42	58	16	58	26	+ 7,0
Elektroindustrija	38	62	13	82	5	+ 8,5
Kemijska industrija	26	74	48	42	10	+ 5,0
Lesna industrija (brez pohištva in gradbenega materiala)	99	1	60	38	2	0,0
Celuloza in papir (brez konfekcije)	94	6	94	4	2	+ 4,5
Tekstilna industrija	100	—	4	96	—	+ 10,0
Usnje in obutev	100	—	99	1	—	+ 5,5
Industrija gume	60	40	55	6	39	+ 6,5
POVPREČJE (zajetih reprezentantov)						+ 5,5

Prikazana so odstopanja nivoja naših proizvodnih cen nasproti uvoznim (odn. izvoznim) cenam, povišanim za veljavno carinsko zaščito. Pri tem so za proizvode, katerih svetovne cene v tem obdobju kažejo nenormalne konjunkturalne fluktuacije, kot limit uvoznih cen vzete domicilne cene v Franciji, Italiji in ZR Nemčiji. Pri vsem tem ne bi smeli izgubiti iz vida, da procesi v grupacijah skrivajo v resnici znatno višje odstotke za posamezne grupe proizvodov. V ekstremnih primerih ti predstavljajo čez 100 %. Praviloma so to proizvodi, za katere so uvozni in devizni režimi najbolj restriktivni.

Posamezne oznake oz. črke v tabeli pomenijo: S — svobodne cene, K — kontrolirane cene, LB — prost uvoz, LBO — prosto — omejen uvoz, GDK — globalna devizna kvota, ki predstavlja kategorije omejenega uvoza, RK — blagovni kontingent, D — dovoljenje, RK — D — pomenita najvišjo stopnjo omejitve.

Tabela zelo pregledno tudi ponazarja, da so se panoge, ki imajo zaščiteno domače tržišče in režim prosto formiranih cen svojim izdelkom, neprimerno bolj vključevala v konjunkturalna gibanja, kot pa panoge s plafoni-

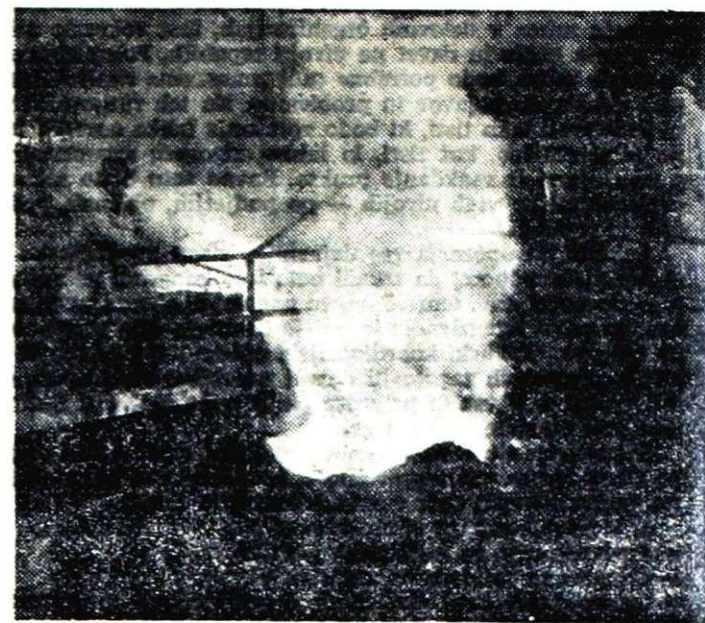
ranimi cenami. Zaradi tega je naša panoga padla za 8 % izpod z gospodarsko reformo zaščitnega nivoja in to v situaciji, ko npr. v naši železarni beležimo povišanje stroškov za prek 46 odstotkov merjeno na enoto pro-

izvoda in na reformsko obdobje, to je od leta 1965 do vključno prvega polletja letos.

Ob takih argumentih in dejstvih, je nerazumljivo stališče pristojnih državnih organov do zahtev železarn, da se uvede takomenovan valorizacijski faktor, kar bi pomenilo, da bi se vse podražitve najvažnejših surovin in uslug avtomatično usklajevale z ustreznimi korekturami plafoniranih cen.

Prikazano stanje in dosežanja praksa nam samo potrjuje, da se o režimu cen in zaščiti naše panoge moramo še bolj intenzivno boriti predvsem s pozicij gospodarske reforme. To pa pomeni dosledno izvajanje principov reforme na enakopravnih osnovah.

To pa še prav posebno velja v našem primeru na Jesenicah, ko imamo Železarno še vedno za ključno proizvodnjo na območju občine. Kajti obseg njene proizvodnje in njeni poslovni rezultati, ki so zelo odvisni od navedenih dejavnikov, imata odločujoči vpliv na življenjski standard oziroma na re-

Ali bo šarža ustrezala zahtevani kvaliteti

ševanje, socialnih, kulturnih, prosvetnih in drugih vprašanj ter sploh na celoten razvoj družbeno - politične skupnosti. Ravno zato bi morali biti mnogo bolj prisotni tudi družbenopolitični in skupščinski dejavniki občine

v borbi za ustrezno ureditev cen in zaščite metalurgije oziroma za njen enakopraven položaj v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu. To pa ne pomeni drugega, kakor borbo za dosledno uresničevanje ciljev in nalog gospodarske reforme.

20-letnica samoupravljanja

V soboto 22. avgusta bodo naši železarji s slavnostno sejo delavskega sveta proslavili 20-letnico delavskega samoupravljanja v Železarni. S to slavnostjo, katere pokrovitelj je član sveta federacije Franc Leskošek — Luka, ki je pred 20 leti kot minister vlade FLRJ simbolično izročil ključne tovarne prvemu predsedniku delavskega sveta, bodo železarji poleg 20-letnice samoupravljanja, proslavili tudi 25-letnico osvoboditve. Hkrati pa je to tudi 25-letnica, ko so tik pred osvoboditvijo predstavniki delovnega kolektiva Železarne na Poljanah prevzemali tovarno od takratnih lastnikov oziroma okupatorjevih upraviteljev.

Na slavnostno sejo delavskega sveta kot osrednje proslave, nam je povedal predsednik pripravljalnega odbora za proslavo Srečko Mlinarič, bodo poleg sedanjih članov delavskega sveta, uprave podjetja in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij Železarne, vabili tudi vse dosedanje predsednike delavskih svetov in upravnega odbora ter vse dosedanje predsednike oziroma sekretarje družbenopolitičnih organizacij Železarne, poleg nekaterih zunanjih predstav-

nikov in gostov. Na slavnostni seji, ki bo v novem delavskem domu na Javorniku, bo kratak kulturni program izvajal tovarniški moški zbor ŽELEZAR. Pred slavnostno sejo pa bo pred domom imel promenade koncert pihalni orkester JESENISKIH ŽELEZARJEV. Ob tej priliki pa bodo v veliki dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli tudi zgodovinsko-dokumentarno razstavo pod geslom »25 let osvoboditve — 20 let samoupravljanja«, ki jo pripravlja tehnični muzej.

Udeleženci seje pa bodo povabljeni tudi na ogled nove aglomeracije, katere naprave pravkar preizkušajo.

Poleg slavnostnih govorov, bo na seji podeljenih tudi 50 državnih odlikovanj, s katerimi je naše sodelavce odlikoval predsednik republike, Tito. Za posebna priznanja na delovnih mestih, v razvoju samoupravljanja, v družbenopolitičnih organizacijah, za napredek kulture in rekreacijske dejavnosti ter sploh pri urejanju življenja in dela v podjetju pa bodo nekateri sodelavci prejeli obličja 100 let železarne Jesenice ali knjižne nagrade.

Naši železarji bodo pomembne jubileje proslavili predvsem z borbo za uresničitev letnih delovnih obvez, kar je tudi največje jamstvo za še lepši jutrišnji dan in nadaljni demokratični razvoj odnosov in samoupravljanja.

Jesenški železarji bodo prihodnjo soboto proslavili 20 letnico samoupravljanja

Dolgoročni razvoj Gorenjske

Svet gorenjskih občin je še v mesecu maju letos razpravljal o izdelavi koncepta regionalnega dolgoročnega razvoja Gorenjske regije in sklenil, da izdelavo tega poveri institutu za ekonomsko raziskovanje v Ljubljani. Tudi skupščina občine Jesenice se je po predhodni razpravi na skupni seji sveta za gospodarstvo in sveta za urbanizem, gradnje in komunalne zadeve, krajevne skupnosti in stanovanjske zadeve strinjala s sklepom. O razpravi na omenjeni seji skupščine občine in nekaterih pripombah odbornikov smo že poročali v Železavju 26. junija letos, danes pa bomo zapisali nekaj utemeljitev za kaj potrebujemo na Gorenjskem tak razvojni koncept.

Zaradi hitrega tempa razvoja tako na ekonomskem, socialnem kot na regionalnem področju postaja naša praksa družbenega planiranja vse preveč okvirna in neelastična, zaradi tega postaja potreba po dolgoročni viziji razvoja, postavljanju dolgoročnih strateških ciljev ter opredelitev dolgoročne politike vse bolj potrebna. Ker za Slovenijo in Jugoslavijo pripravljajo koncept dolgoročnega ekonomskopolitičnega razvoja, je prišla do izraza nujna potreba, da se tudi za posamezne geoekonomske regije izdela enak program. Dolgoročni koncept razvoja ima predvsem to funkcijo, da daje srednjeročnim planom in tekoči socialni in gospodarski politiki širšo časovno zasnovano in trajnejšo izhodišča. Regionalni koncept dolgoročnega razvoja pa ne moremo enačiti z republiškim. Ne gre za kopijo republiškega koncepta, še posebej, ker mora biti regionalni koncept veliko bolj konkreten, upoštevati mora specifičnosti posameznih regij, sloveti mora na nekaterih idejnih projektih, kot so projekti infrastrukture, urbanizacije, ekonomski razvoj po posameznih vejah in podjetjih, projekti socialnega razvoja po posameznih dejavnostih itd. Regionalni koncept mora izhajati iz določenih specifičnih spoznanj o razvoju posameznih teritorialnih področij, vključujoč pri tem realne poslovne ambicije.

Temeljna funkcija regionalnega koncepta je tudi v tem, da se nosilci razvoja spoznajo z osnovnimi gibanji gospodarstva v svetu, v Jugoslaviji in v Sloveniji in da svoje poslovne odločitve ne sprejemajo kratkoročno. Koncept dolgoročnega razvoja pa naj bi ne predstavljal samo neke študije o najnovejših spoznanjih in tendencah ekonomskega in družbenega razvoja v svetu, temveč mora posredovati konkretne osnove za razvoj regije. Dejstvo je, da sedanje, večinoma kratkoročne orientacije in odločanja spodbujajo vse inercije preteklih, predvsem predreformskih dogajanj. Že danes spoznavamo, da so nekateri razvojni tokovi na Gorenjskem brez perspektive. Slovenija, zlasti pa še Gorenjska je v prihodnjih 15 letih v svojem kritičnem razvojnem obdobju. Karakteristično za Gorenjsko je, da je poreformska stagnacija v razvoju gospodarstva globlja in trajnejša, v primerjavi z nekaterimi drugimi regijami v Sloveniji, ki so po reformi

za permanentno prilagajanje, menjajočim se situacijam. Konceptacija mora zato biti dinamična, ki dopušča širok manevrski prostor.

Skratka, koncept razvoja ima svoj nesporen namen:

— da omogoči dialog med samoupravnimi subjekti, kot nosilci razvoja

— da vzpostavi klimo za argumentirana razmišljanja o razvojnih poteh regionalne skupnosti

— da omogoči prodor naprednim organiziranim silam, ki slej kot prej morajo razbiti sedanjo otopelost in pasivnost, ki naj dokažejo in se bore za objektivno povečanje atraktivnosti Gorenjske regije z naložbami domačega in tujega kapitala

— razvojna konceptacija bi morala biti povod za razvrščanje vprašanj med naprednimi idejami, za katerimi stoji program integracije Gorenjske regije v slovenski in jugoslovanski mednarodni prostor.

hitreje ujele ritem prilagajanja novim pogojem. Ena od funkcij regionalnega koncepta je tudi spodbuditi zavest, da je le pot povezovanja v slovenski, jugoslovanski in mednarodni prostor, edina realna varianta razvoja. Domača in tuja sredstva za financiranje razvoja bodo do stopna le tistim, ki bodo nastopili z realnimi projekti in dokumentiranimi projekcijami. Tehnična in tehnološka revolucija tečeta namreč tako hitro, da se spoznanja in stališča naglo spreminjajo, zato je bistvo regionalnega koncepta razvoja v tem, da se vsi nosilci razvoja usposobijo

Po 44 letih

Te dni v mesecu avgustu se starejši občani Koroške Bele in okoliških krajev še dobro spominjajo dveh katastrofalnih dogodkov.

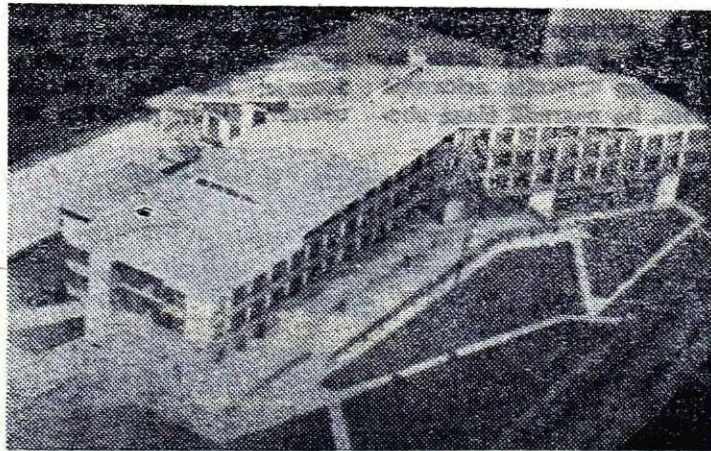
Stirnajstega avgusta 1917. leta so italijanska letala bombardirala vas Koroško Belo in pri tem povzročila veliko materialno škodo. Pogorelo je 46 hiš, 22 hlevov, 17 svinjakov, 25 drvarnic, 32 prašičev in ena krava, kar je razumljivo, saj je bila ta poletni čas živina na paši. Denarja v gotovini je pogorelo 16.280 goldinarjev. Povzročena škoda na prizadetih in pogorelih hišah je bila ocenjena 576.820 goldinarjev in škoda na cerkvi, ki je bila ravno tako poškodovana, je bila ocenjena na 100.000 goldinarjev. Dolga na pogorelih hišah je bilo 11.440 goldinarjev, zavarovane so pa bile za 75.380 goldinarjev, vseh hiš je bilo poškodovanih 49, 291 ljudi pa je ostalo brez strehe.

Drugi dogodek, ki je najbolj prizadel vas Koroško Belo, je bil 8. avgusta 1926. leta, ko se je v planini nad

Koroško Belo utrgal oblak, drveča voda, pred katero so bili prebivalci nemočni, pa je povzročila ogromno škodo in strahu. Drveča voda ni povzročila toliko škode na poslopijih, temveč je strgala strugo Belščico, poškodovala občinske poti in odnesla ogromno zemlje. Oškodovanih je bilo 23 posestnikov, od katerih je bila najbolj prizadeta Katarina Kemperle s Koroške Bele 75. Voda ji je odnesla rake, del mlina ter zelo poškodovala jez. Skupna škoda vseh prizadetih posestnikov, struge Belščice in občinskih poti, je bila ocenjena 480.900 dinarjev. Tudi potok Javornik ni prizanesel, močno je poškodoval občinsko pot v Javorniške Rovte, raztrgal vodovod ter prizadel devet posestnikov. Skupno ocenjena škoda je znašala 117.500 dinarjev.

Po 44 letih na isti dan, v soboto 8. avgusta, se je ponovilo hudo neurje s točo, ki je povzročilo ogromno škodo in strahu prebivalcem tukajšnjih in okoliških krajev.

H. M.

Tak bo hotel Central v Kranjski gori, ki ga gradi SGP Sava za gostinsko podjetje Gorenjka

V spomin Petru Prevcu

Ko smo se tiho poslavljali od tovariša Petra Prevca, se nismo poslavljali samo v imenu občinskega odbora Rdečega križa Jesenice, ampak tudi v imenu mnogih Jesenčanov, ki jih je v najtežjih dneh našega osvobodilnega boja spodbujal z besedo in zgledom, pomagal, da so vztrajali do konca poti. Težko je z besedami opisati globoko človečnost in moralno veličino, ki je prevečala njegovo požrtvovalno in vztrajno delo, delo, ki ga je še oplemenitila njegova zgledna skromnost.

Prav ta njegova požrtvovalnost, človečnost in neizgledni čut za socialno pravičnost, ga je pripeljala v organizacijo Rdečega križa. Zaradi svojih odlik, je bil izvoljen v občinski odbor Rdečega križa Jesenice, kjer je zadnja leta vodil nadzorni odbor finančno materialnega poslovanja,

se zanimal za vso ostalo dejavnost organizacije, posebno pa še za socialno prizadete in bolehe otroke.

Njegov trud in prizadevanje v boju za odpravo socialnih krivic, osebnih preizkušnje, ki jih je življenje terjalo od njega, vse to je pomnožilo njegove sile v prizadevanju za lajšanje bede in trpljenja sočloveka. Vedno je rad pomagal upokojenecem, vojnim sirotam, zlasti pa otrokom, materam in ženam umrlih železarjev in izseljencem.

Ob vsej tej skrbnosti za bližnjega pa je vse preveč pogosto pozabil na sebe in prezgodaj so usahmile njegove telesne sile.

Od tovariša Petra Prevca smo se pretresani poslovili na pokopališču na Blejski Dobravi. Njegovo zgledno in požrtvovalno delo cenimo vsi, ki smo z njim delali. Med nami bo živel kot pojem in vzor človečnosti, požrtvovalnosti in plemenite skromnosti. Organizacija Rdečega križa je z izgubo tovariša Prevca izgubila enega svojih vztrajnih in humanih sodelavcev.

»Srečno, pa še pridite!«

Med borci NOV, aktivisti in interniranci jih je vedno več, ki so zaradi posledic borbe, muk in trpljenja v taboriških in vsega drugega gorja, ki so ga prestali v letih NOB, že nekaj let upokojeni, so slabega zdravja ali celo hudo bolni. Nekateri so bili dolga leta zavzeti družbeni delavci na raznih področjih javne dejavnosti, drugi udarniki in vzorniki visoke produktivnosti dela itd. Zal danes se teh ljudi borbe in dela poredkoma spominimo. Ni prav, da nekateri živijo celo slabo, odmaknjeni od družbenega dogajanja ali pozabljeni od nekdanjih tovarišev.

Za letošnje praznovanje 25-letnice osvoboditve in ob občinskem prazniku je komisija za zadeve borcev NOV pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice sklenila, da obišče 52 tovarišev, med njimi vseh 10 še živelih prvoborcev in dva španska borca, ter jih obdari s skromnim darilom. To akcijo je podprl z denarnimi sredstvi sklad za borce NOV pri SO Jesenice. Obiske pa so opravili člani predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Jesenice in člani omenjene komisije.

Verjetno ni potrebno posebej poudariti, da so bili tovariši obiska zelo veseli, nekateri pri tem očitno ganjeni. V večini primerov smo ugotovili, da tovariši krajšajo svoj čas s prav občudujočimi konjički. Eden je pravi umetnik slikar, drugi filatelista, tretji zbiralec starega denarja itd.

Bili smo presenečeni, ko so nam tovariši pokazali svojo bogato zbirko slik, znamk, kovancev in denarnih vrednot ali makete vikendov itd. Presenečeni pa smo bili v dveh ali treh primerih, ko smo videli v kako slabih stanovanjskih razmerah živijo tovariši v svojo družino.

Nekje smo bili, polni hvale, navdušeni nad lepo hišo in njeno notranjo opremo. Pozneje nam je bilo žal, te naše hvale. Tovariš nam je pripovedoval o težavah, ovi-rah, denarnih stiskah in fizičnih naporih, ko je gradil svojo hišo. Razmere so ga prisilile, da sta z ženo poleg redne zaposlitve sprejela še vsako drugo priložnostno delo ne glede na zaslužek. Nekeč sta z ženo ko sta odhajala na tako delo, doživela prometno nesrečo, izgubil je ženo, sam pa je ostal težji invalid. Danes ima prizadeti tovariš svojo hišo za spomenik pokojni ženi in sebi. To je zatrta bolečina, ki nam jo je tovariš zaupal.

Kaže, da bo potrebno za bolne in socialno ogrožene ali ostarele borce NOV, aktiviste in internirance storiti še marsikaj konkretnega; potrebna bo organizirana pomoč ter več tovariških obiskov.

Prvo bi bilo, če bi podobno pozornost gojili tudi v delovnih organizacijah, v katerih so bili borci NOV, aktivisti in interniranci zaposleni pred upokojitvijo.

Povsod so nas pospremili pri slovesu z besedami: »Srečno, pa še pridite!«

Strokovno mnenje o reliefu Jaka Torkarja

V današnji številki posredujemo strokovno mnenje umetnostnega zgodovinarja Andreja PAVLOVCA iz Škofje Loke o reliefu, ki ga je izdelal akademski slikar Jaka TORKAR za sejno dvorano občinske skupščine Jesenice.

»V sejni dvorani občinske skupščine je slikar postavil relief v dolžini 7,72 m in v višini 1 m, kar pomeni poleg reliefov v Kranju enega največjih reliefov na Gorenjskem. Na reliefu je kipar upodobil enainštirideset figur v kombinaciji plitkega in visokega reliefa, ki združene v kompozicijski celoti ponazarjajo snov, ki jo je kipar simbolično zaobjel v celoto pod skupnim vodilom ozir. pod enotno mislijo, da življenje prične in neha z ljubeznijo. Ta ljubezen pa vsebuje ljubezen družine, do dela in do domovine. Znotraj te misli pa je Jaka TORKAR razporedil figure po motivih, ki mu jih je nudila bogata polpretekla zgodovina Jesenic. Na začetek je postavil skupino družine, kjer v ozadju še stoji kmečki očanec, katerega nasledniki so že člani proletarske skupnosti v industrijskem mestecu. Iz te družine se razvijajo nadaljnjne skupine, kjer je kipar upodobil delo v tovarni, ča-

Formalna in umetnostna presoja tega dela nam pokaže delo, ki je v bistvu izsek iz življenja, ki je kompozicijsko vpleteno v reliefni trak dogodkov. Dogodki niso dokumentacijski prepis, pač pa simbolično predstavljajo določeno zgodovinsko ozadje. Zato je tudi kompozicija tega reliefa tekoča, posamezna obdobja ali prizori niso deljeni, temveč se medsebojno prepletajo. S tem je kipar dosegel tudi stopnjevanje prikazovanja posameznih idej, kakršna je na primer ideja upora, ki je v prizoru stavke nakazana in se razplamti v odločen upor šele v prizoru iz obdobja NOB.

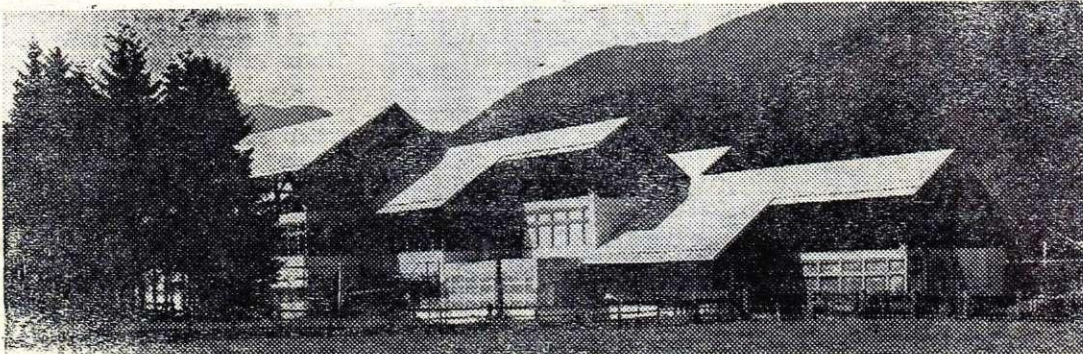
TORKAR je v reliefu znal združiti tudi dosežke dosedanjih podobnih likovnih stvaritev, od katerih omenjam samo reliefe kiparjev Lojzeta DOLINARJA in Frančiška SMERDUJA. Mogli bi trditi, da je TORKARJEV relief odsev DOLINARJEVE monumentalnosti in SMERDUJEVE mehkobe. Združuje

se težkih delavskih preizkušenj, kakršna je bila velika jeseniška stavka, kateri sledi okupacija, ter skupina, ki ponazarja zatiranje, sledi motiv upora proti okupatorju, nasilno izseljevanje, odločen boj partizanov za osvoboditev in revolucija, ki je prinesla svobodo, v kateri mladi rod more in lahko svobodno živi in v tem življenju nastaja ponovno nova osnovna celica družbe — družina.

Tej pripovedni vsebini reliefa sledi avtor skozi posamezna poglavja tudi s posameznimi figurami, kakršno predstavlja na primer otrok, ki se večkrat pojavlja kot ponavljajoči se motiv, ali motiv starke kot jokajoče žene in vesele mladenke, ki v zadnjem poglavju simbolizira veselje svobode, dočim je otrok prisoten kot simbol večno porajajočega se življenja, pa naj bo le-to zatirano, težko, žalostno ali veselo; življenje nastaja kljub še tako težkim človeškim in družbenim preizkušnjam.

nje prav teh komponent je TORKARJA pripeljalo do zanimive likovne rešitve, s katero se je posrečeno izognil napihni formi, ki je v mnogih primerih tako značilna za plastiko, ki obravnava snov iz obdobja NOB. Čeprav je relief delan na konvencionalen način, je njegova rešitev sveža. Relief se bo brez dvoma uvrstil med pomembne dosežke spomeniške plastike, ki obravnavajo snov delavskega gibanja in NOB.

V jesenskih mesecih se bodo učenci osnovne šole iz Kranjske gore preselili v nove prostore

Moški pevski zbor Planina pod Golico je letos prvič nastopil dne 2. julija na proslavi za dan borca na Planini.

Čeprav jim je bil čas za pevske vaje kratko odmerjen, ker so šele pred nekaj meseci pričeli z vajami, so po zaslugi njihovega pevovodje Ceneta Ambrožiča, kakor tudi zavzetosti pevcev, dosegli prvi uspeh.

Planini je bil pevski zbor potreben, ker se postopoma razvija v letoviški kraj, pa tudi za razvedrilo domačinov. Želijo le, da bi se v pevski zbor vključilo čim več pevcev.

Ob pričetku nove sezone JEKLARJA

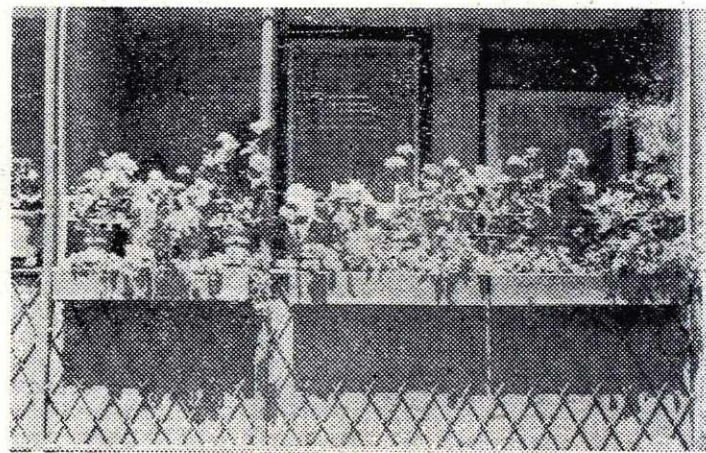
JEKLAR, pevski zbor jeseniških železarjev, ki deluje v okviru sindikalne organizacije Železarne, uspešno nadaljuje delo v letu 1965 ustanovljenega martinarskega pevskega zbora. Zbor, ki je pričel delovati s 14 martinaripevci, šteje danes 40 članov in ni poznan samo doma, temveč po radijski in televizijski oddaji tudi širom domovine in po gostovanjih tudi v zamejstvu. Poleg doma, je nastopil zbor enkrat v Italiji in dvakrat v Avstriji.

Novo sezono je zbor že pričel in se trenutno pripravlja za nastop na proslavi 20-letnice samoupravljanja železarne Jesenice, ki bo 22. t. m. v delavskem domu na Javorniku pod pokroviteljstvom Franca Leskoška-Luke. Tudi ob pričetku sezone 1970/71 odbor zbora kot komisija za kulturo in izobraževanje pri sindikalni organizaciji Železarne želi, da bi tako dobila jeseniška železarna kulturno skupino, kakršne nima nobena slovenskih in nobena jugoslovanskih železarn.

IO osnovne organizacije sidikata železarne Jesenice, ki stalno spremlja delovanje zbora, bo nagradil člane zbor,

ra tudi letos z dvodnevnim izletom v Crikvenico, kar je najlepši dokaz velikega zani-

manja sindikalne organizacije za nadaljnje in čimboljše delovanje JEKLARJA.

Že vsa leta, od kar stoje stolpiči ob cesti Maršala Tita od št. 70 do 76, prebivalci v njih zelo skrbno za rast lepih rož na balkonih. Kateri je lepše okrašen, bi skoraj težko rekli, ker so vsi lepi. Za enkrat pa je bilo v zadnjem času v cvetju največ rož na balkonu stanovanja Alojza Smodiše, ki je v pritličju desno v stolpnici ob cesti Maršala Tita št. 70.

Bogat program DU

Program delavskih univerz Gorenjske je za sezono 1970/71 izredno bogat. Izobraževalne oblike zajemajo šole za odrasle, družbeno izobraževanje, strokovno izobraževanje in splošno izobraževanje. Jeseniška delavska univerza bo v prihodnji se-

zoni organizirala osnovno šolo, poklicno šolo gostinske stroke, delovodsko šolo in ekonomsko šolo.

Za družbeno izobraževanje bo na Jesenicah politična šola, šola za upravljalce, seminar za novospregate člane Zveze komunistov, seminar o aktualnih idejnih problemih, seminar za vodstva družbeno-političnih organizacij, seminar za člane samoupravnih organov, seminar za prosvetne delavce in weekend seminar. Prav tako bo DU Jesenice v prihodnji sezoni organizirala vse vrste seminarjev za strokovno izobraževanje in seminarje za splošno izobraževanje, kar daje priznanje iz leta v leto večji skrbi za izobraževanje Jeseničanov in okoličanov.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

15. in 16. avgusta amer. CS barv. film NA OBALI REKE, v režiji Alan Duen, v glavni vlogi Antony Quin, ob 17. in 19. uri.

17. avgusta amer. barv. film NAJLEPSI SPORT ZA MOŠKE, v režiji Havard Hoks, v glavni vlogi Rock Hudson, ob 17. in 19. uri.

18. in 19. avgusta ameriški barv. film ZBOGOM COLUMBUS, v režiji Laray Pearce, v glavni vlogi Richard Benjamin, ob 17. in 19. uri.

20. avgusta amer. barv. film MOST NA REKI KWAI, v režiji David Lean, v glavni vlogi William Holden, ob 17. uri.

21. avgusta egiptovski barv. film ARABSKA PRINCESA, v režiji N. Mustafa, v glavni vlogi Varda El Gezairija, ob 17. in 19. uri.

22. avgusta amer. barv. film SAM WHISKY, v režiji Arnold Laven, v glavni vlogi Burt Reynolds, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

15. in 16. avgusta ameriški barv. film ZBOGOM COLUMBUS, ob 18. in 20. uri.

17. in 18. avgusta amer. CS barv. film NA OBALI REKE, ob 18. in 20. uri.

19. avgusta amer. barv. film MOST NA REKI KWAI, ob 18. uri.

20. in 21. avgusta fran.-ital. CS barvni film BARBARELA, ob 18. in 20. uri.

22. avgusta amer. CS barv. film ČAS HEROJEV, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

15. avgusta fran. CS barvni film JETNICA

16. avgusta amer. barv. film DVOJNIK V TEŽAVAH

20. avgusta amer. CS barv. film NA OBALI REKE

22. avgusta fran.-ital. CS barvni film BARBARELA

Kino KRANJSKA GORA

15. avgusta amer. CS barv. film LOVEC NA KRVAVE NAGRADE

16. avgusta fran.-ital. CS barvni film BARBARELA

18. avgusta amer. barv. film NAJLEPSI SPORT ZA MOŠKE

20. avgusta amer. barv. film ZBOGOM COLUMBUS

22. avgusta amer. CS barv. film NA OBALI REKE

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

15. avgusta amer. barv. film DVOJNIK V TEŽAVAH, ob 19. uri.

16. avgusta amer. barv. film LOVEC NA KRVAVE NAGRADE ob 17. uri.

16. avgusta amer. barv. film NAJLEPSI SPORT ZA MOŠKE, ob 19. uri.

19. avgusta fran.-ital. CS barvni film BARBARELA, ob 19. uri.

22. avgusta amer. barv. film ZBOGOM COLUMBUS ob 19. uri.

OBVESTILO

Obveščamo vse člane DIATI Jesenice, da je še nekaj prostih mest za ekskurzijo. Interesenti naj se prijavijo najkasneje do 18. 8. 1970.

Ekskurzija bo v dneh 11. in 12. septembra.

Odbor DIATI

ZAHVALA

Simdikalnemu odboru na prometu se iskreno zahvaljujem, ker mi je omogočil brezplačno letovanje v Biogradu na morju. Zelo sem bil zadovoljen in prijetno presenečen nad pozornostjo osebja in sploh nad urejenostjo počitniškega naselja, zato izrekam vse priznanje tudi GPZ Železar.

Alojz Pukšič
strojevodja

ZAHVALA

Sodelavcem iz elektroenergetike in VEN Jesenice se najlepše zahvaljujem za prijetno organiziran družabni večer in darila, katera sem prejel ob odhodu v pokoj.

Franc Pintar,
Kranjska gora

PREKLIC

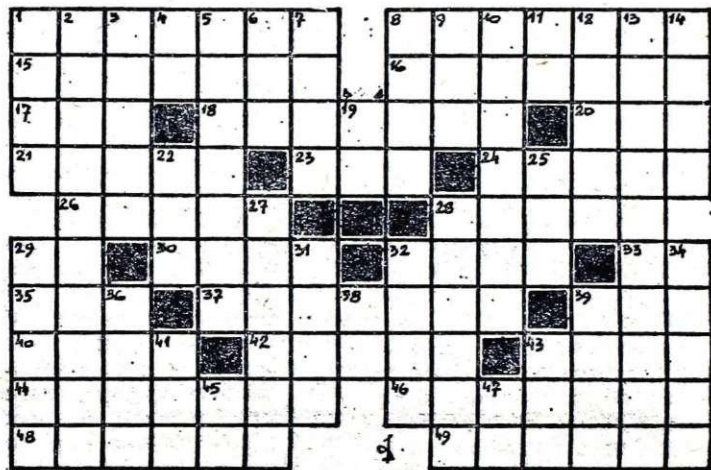
Podpisani Jože Hlebanja preključim vse kar sem žaljivega rekel o otrocih tov. Rabič Mihaela. Zagotavljam, da v bodoče ne bom ničesar izjavljat ali kaj takega trdil, ker tudi v gornjem primeru nisem imel osnove za trditev, da je bil njegov otrok soudeležen pri kraji očal.

Jože Hlebanja
žebljarna

Križanka

VODORAVNO: 1. obmejni organ, 8. izdelovalec rolet, 15. mesto v SZ vzhodno od Moskve, 16. prva mohamedanska dinastija kalifov, 17. nevarno, zelo razširjeno mamilo, 18. sedež papeža v Italiji. 20. moški pevski glas, 21. polotok v Grčiji, 23. pristanišče v Izraelu, 24. drhal, banda, 26. vas, visoko v hribih, 28. štampiljka, žig, 29. ljudska pritrdilnica, 30. Beotijci, 32. groza, 33. predlog, 35. Perocci, 37. tuje žensko ime, 39. Talisova osvežilna pijača, 40. vodna žival, 42. samec domače živali, 43. predsojnik samostana, 44. naprava za sesanje tekočin, 46. skupina jadranskih otokov, 48. morje, severno od Nemčije, 49. majhen vrag.

NAVPIČNO: 1. domače žensko ime, 2. ena od celin, 3. radijski sprejemnik, 4. veznik, 5. avtor, iznajditelj, 6. vrsta vrbe, 7. višinska točka, 8. del telesa, 9. stara mama, omica, 10. visok lesen drog, 11. Erjavec Janez, 12. del šolske opreme, 13. prenoviti, preroditi, 14. lisa, maroga, 19. pritok Kame v SZ, 22. žabji glgas, 25. kmečka grča, očanec, 27. brez ene roke, 28. podkovanje, 29. samice gozdne kure, 31. pritok Donave na Bavarskem, 32. značka, 34. zamašek, 36. Kajnov brat, 38. kemični znak za aktinij, 39. obloga, 41. slika golega telesa, 43. osebni zaimek, 45. kazalni zaimek, 47. enaka soglasnika.

Za reševanje stanovanjskega vprašanja borcev NOV

Stanovanjsko vprašanje borcev NOV je bilo zlasti na območju mesta Jesenice nekaj let zelo pereče. Z intenzivno gradnjo novih stanovanjskih blokov pa se je to vprašanje v zadnjih letih precej izboljšalo. Tu velja pohvaliti predvsem železarno Jesenice, ki je največ prispevala pri ublažitvi stanovanjske problematike borcev NOV, aktivistom in internancem. Pri tem so se zlasti zavzemali organi samoupravljanja, ti so v tej smeri sprejeli tudi ustrezne regulative.

Stanovanjsko stisko, ki je še vedno precej pereča na območju naše občine in zlasti na Jesenicah, pa so pomagali omiliti tudi zasebni graditelji stanovanjskih hiš, kar je prispevalo, poleg drugega tudi k temu, da se je podoba Jesenic in okolice zelo spremenila in obogatila. Svojim delavcem je Železar na po svojih močeh pomagala s posojili, ki so ga dobili tudi borci NOV. V zad-

njih letih so se zaradi znanih težav, v katerih se je znašla Železar, te možnosti precej zmanjšale in celo opustile. V letu 1970 pa so bila v ta namen spet odobrena določena, sicer manjša sredstva. Med prejemniki posojila je tudi šest borcev NOV v skupnem znesku 150.000 din, za dograditev zasebne stanovanjske hiše.

Ker je stanovanjsko vprašanje še vedno precej pereče, tako v slovenskem kot jugoslovanskem merilu, tudi kar zadeva udeležence NOB, je bil sprejet poseben predpis, s katerim se del stanovanjskega prispevka odvaaja namensko za reševanje tega vprašanja. Pri skupščini občine Jesenice že dve leti vodi stanovanjski sklad za borce NOV upravni odbor, ki je lani od skupno 49 prosilcev razdelil 22 prosilcem 363.000 dinarjev posojila za zasebno novogradnjo hiš. V letu 1970 pa je bilo 49 vlog za posojila, odobrili pa so 24 prosil-

cem za novogradnjo v skupnem znesku 345.000 din. Poleg tega je bilo 47 prosilcev za posojilo, namenjeno za večja popravila zasebnih hiš, posojilo pa so lahko odobrili le 27 kandidatov v skupnem znesku 240.500 din.

Sklad je del namenskih sredstev določil za novogradnjo stanovanjskega stolpiča na Plavžu, v katerem bo za potrebe borcev NOV deset najemnih stanovanj. Za teh deset stanovanj imajo pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice evidentiranih že čez 30 prosilcev.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da so prisotna zavzeta prizadevanja za odpravo stanovanjskega vprašanja borcev NOV. Vse pa kaže, da bodo ta prizadevanja potrebna še najmanj dve leti in razumljivo s tem v zvezi ustrezno odvajanje namenskega prispevka.

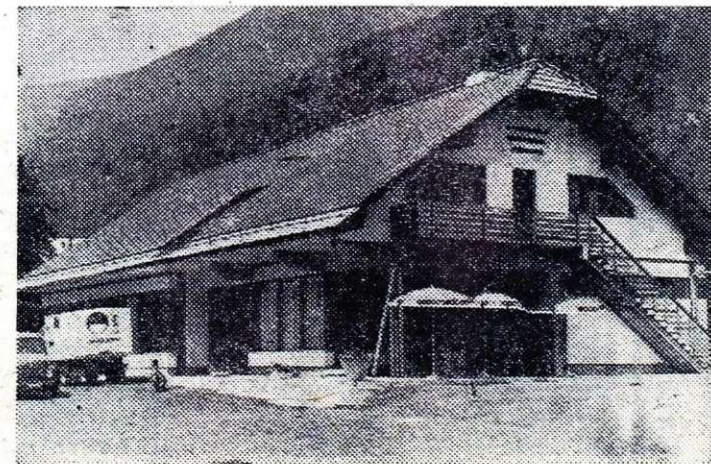
— ru

Ob akciji lepe rože

Pred nekaj tedni smo začeli v Železaru z novo akcijo, ki smo ji dali ime »lepe rože«. Objavili smo nekaj posnetkov lepo urejenih balkonov, oziroma hiš, katerih lastniki z vso vestnostjo in polno mero ljubezni gojijo rože. Žal pa so nekateri Jeseničani našo akcijo napačno razumeli. Tudi oni bi bili radi med tistimi, ki imajo na oknih in balkonih vse polno rož. Ker jih sami nimajo dovolj, jih na nedopusten način skrivaj do-

bijo pri tistih lastnikih, ki so jih vzgojili z velikim trdom. Tako so rože v nekaterih primerih že izginile, narkar nas je opozorila naša sodelavka iz elektrodnega oddelka. Menimo, da tak odnos ni pošten do tistih občanov, ki imajo rože radi. Vsakomur je dana možnost, da si jih ob vsestranski pomoči našega Hortikulturnega društva in pa s trdom ter prizadevanjem tudi vzgoji.

— or

Zunanost nove trgovine ROZCA v Martuljku

Deseto svetovno prvenstvo v padalstvu se bliža

Dnevni tisk in televizija te dni veliko pozornost posvečata pripravam na deseto jubilejno svetovno padalsko prvenstvo. Padalstvo kot šport v svetu ni kdo ve kako popularno, verjetno zato ne, ker je zahtevno in dosti nevarno pa še drago povzru in zato ni dostopno širšim množicam. Poslednjih dvajset let pa je skokovito napredovalo, zato pobrskajmo malo po njegovi zgodovini.

Prvi uradno priznani padalec je bil v 18. stoletju neki ujetnik, zaprt na vrhu trdnjave in obsojen na smrt. Vedoč, kaj ga čaka, je naredil iz rjuh padalo in skočil z okna. Razumljivo je, da ni delovalo kot je treba, možak si je polomil obe nogi, a ostal je živ. To je bil za tiste čase velik »čudež«, postal je legendaren in baje ga še osmrtili niso. Padalstvo pa je zastalo do iznajdbe prvih opazovalnih balonov in letal, do prve svetovne vojne. Takrat je prišlo do prvih uporabnih padal, ker so bila neobhodno potrebna v zračnih bitkah. Sestavljeno je iz kupole, vrvice in nahrbtnika ter se do danes bistveno ni spremenilo za potrebe pilotov, s športnimi padali pa je bila stvar drugačna.

Po končani drugi svetovni vojni so pričeli skakati za šport. Da bi pomerili svoje znanje in napredek, so nekatere države predlagale tekmovanje v obliki svetovnega prvenstva. Glede na to, da se je Jugoslavija največ prizadevala in je ponudila najboljše možnosti, je bila njena kandidatura sprejeta in je celo zmagala. Za kraj prvenstva pa je bilo določeno letališče Lesce-Bled, ki je poleg naravnih lepot omogočalo še skoke v vodo na Blejskem jezeru.

Čeprav sem bil takrat še zelo mlad — miti v šolo ni-

sem hodil, se dobro spominjam tistega prvenstva. Vsa južna stran ceste od Lesca do Radovljice je bila natrpana s paviljoni, v katerih so prodajali klobase, pijačo in sadje.

Leta 1950 se je vpisalo v zgodovino padalstva kot leto prvega svetovnega prvenstva s šestimi sodelujočimi državami in 17 nastopajočimi. Rezultati niso bili kaj prida, veseli so bili tisti, ki so padli vsaj v 50-metrski krog. Tekmovalci so stanovali po hotelih na Bledu, vse skupaj pa je bilo bolj podobno partizanski veselici. Ljudje so bili skromni, zakaj bilo je šele pet let po končani svetovni vojni, rane so se komaj začele celiti in vsakogar so veselile spremembe in napredek.

Svetovna prvenstva pa so se nadaljevala vsaki dve leti. Tehnika skakanja pa se je razširila in izpopolnila. Z leti so vključili tudi nočne skoke. Skoki z zadržkom so bili že davno znani, zdaj pa so začeli s še zaprtim padalom izvajati razne figure, obrate in prevale. To so tako imenovani akrobatski skoki. Potem so razvili skupinske skoke. Pri njih se padalci (po štiri ali po pet) drže ob odskoku za roke. V zraku se ločijo, padajo vsak po svoje, pa se spet s spretnim manevriranjem telesa približajo, primejo, pa spet ločijo, šele potem odprejo padala. Na nogah imajo pritrjene škatle z dimnimi bombami, ki zarišejo njihovo sled. Sicer je pa zanimivosti v padalstvu ogromno.

V pogledu krmarenja z odprtim padalom pa so dosegli tak napredek, da se ne borijo več za metre, ampak za centimetre, kot pri skoku v daljavo. Večkrat se zgodi, da šele več skokov določi zmagovalca, kajti vsi padejo v strogi center, na tako ime-

novano »nulo«. Posebno dobra so ameriška padala, imenovana po naše »padalo, ki se da usmerjati.« Medtem ko so bila prva padala iz enega kosa blaga, je tako padalo razrezano, da se sestoji iz mnogih posameznih kosov blaga. Z zapiranjem in odpiranjem posameznih delov je mogoče točno določiti smer padanja tudi pri močnem vetru.

Marsikdo se sprašuje, če je padalstvo nevaren šport. Vsekakor je. Spretnost, hladnokrvnost, znanje in upoštevanje vseh varnostnih predpisov pa to nevarnost zmanjša na najmanjšo možno mero. Tak, ki nima izrednega veselja do tega športa, bo napravil dvajset do trideset skokov, potem pa bo vse skupaj pustil. Zadeva je podobna minercu: zgrešil bo samo enkrat. No, v tolažbo lahko povemo še tole: V Lescah se ni še nihče smrtno ponesrečil. Stari mački z več tisoč skoki preprosto vzamejo padalo, ga skrbno zložijo, potem pa sploh ne mislijo več, da bi se jim kaj zgodilo.

Mednarodna padalska zveza je po dvajsetih letih spet dodelila to pomembno tekmovanje Bledu. Otvoritev bo 6., svečani zaključek pa 20. septembra. V štirinajstih dneh bo videti veliko zanimivega, najbolj zanimiv dan pa bo tisti, ko bodo na programu atraktivni skoki. Tokrat bodo vse sodelujoče države pokazale svojo najboljšo točko, šlo pa ne bo za uradno tekmovanje, ampak za lepoto in eleganco. Običajno je dan atraktivnih skokov zadnji dan prvenstva.

Mislím, da glede bližine teh velikih dogodkov nima nobeden pomislekov, da bi si ne ogledal vsaj tega, zaključnega dne. Snemali bodo tudi za televizijo, ime Bled pa bo spet obletelo vso zemeljsko kroglo. J. Jekler

Štefan PESJAK jeseniški tekmovalac na svetovnem prvenstvu

Kmalu hokejske tekme

Jeseniški hokejisti bodo čez nekaj dni odšli na svojo prvo gostovanje v letošnji sezoni. Predvidoma bodo 20. avgusta odigrali srečanje z Ortisejem v Italiji, kjer imajo sezono vse leto in kjer že od julija do konca avgusta igrajo Jeseničani Ivo Jam, Tišler in Felc. Za ilustracijo naj povemo, da se je pred nedavnim s tem moštvom srečala tudi ljubljanska Olimpija in izgubila s 7:2.

Letošnji program tekem hokejskega kluba Jesenice je zelo bogat in obetajo se nam lepe in kvalitetne tekme.

Hokejisti kot državni prvaki spet sodelujejo v tekmovanju za evropski pokal. Do 20. 10. morajo obvezno odigrati I. kolo tega tekmovanja, njihov prvi nasprotnik pa bo Krakra iz Bolgarije in imajo naši precej možnosti, da se uvrstijo v II. kolo. Od 5.—9. oktobra bodo odšli na turnejo, po vsej verjetnosti

v ČSSR, od 14.—16. oktobra bodo imeli še dve ali tri prijateljske tekme v Švici, 18. oktobra pa se že začne državno prvenstvo. Jeseničani bodo v prvi tekmi igrali doma in sicer z Olimpijo.

Posebno zanimivo bo letos za nas tekmovanje za Alpski pokal (v lanskem so Jeseničani zasedli tretje mesto). Tokrat je tekmovanje razdeljeno na dve skupini, ker igra več ekip. Zmagovalca obeh skupin se bosta potem spoprijela za drugo in prvo mesto, drugouvrščena v skupinah, pa za tretje in četrto.

Jesenice in Olimpija letos nastopata ločeno. V skupini z Olimpijo so še Cortina, Piesersee, KAC in Innsbruck, z Jesenicami pa Augsburg, Chaux de Fonds, Bolzano in Ortisei.

Jeseničani bodo prvo tekmo igrali v gosteh z Augsburgom že 10. oktobra.

Z.

Košarkarji na turnirju v Kranju

Košarkarji kranjskega Triglava so bili prireditelji kvalitetnega košarkarskega turnirja v počastitev občinskega praznika. Nastopile so ekipe: drugi zvezni ligaš Slovan (Ljubljana) ter slovenski ligaši: Kroj (Škofja Loka), Jesenice in domači Triglav.

Po ogorčeni borbi za prvo mesto med Triglavom in Slovanom, so zmagali domačini ter tako osvojili prvo mesto.

REZULTATI: Jesenice : Kroj 85:92 (46:56), Triglav : Jesenice 73:69 (34:26), Slovan : Kroj 93:71 (43:30), Triglav : Slovan 79:77 (41:33).

VRSTNI RED: 1. Triglav, 2. Slovan, 3. Kroj, 4. Jesenice.

Jeseničani so na turnirju sodelovali nekompletni oziroma s pomlajeno ekipo in srečanja izgubili z minimalno razliko v koših.

Nogomet

Nogometaši Jesenic so v nedeljo dopoldne na igrišču Podmežakljo v prijateljski tekmi premagali ekipo Triglava iz Kranja z rezultatom 6:5 (polčas 2:2).

Sobotnega slavlja na Velem polju in Triglavu, ob pomembnih planinskih jubilejih, so se udeležili tudi Edvard Kardoš s soprogo, Breclaj in drugi